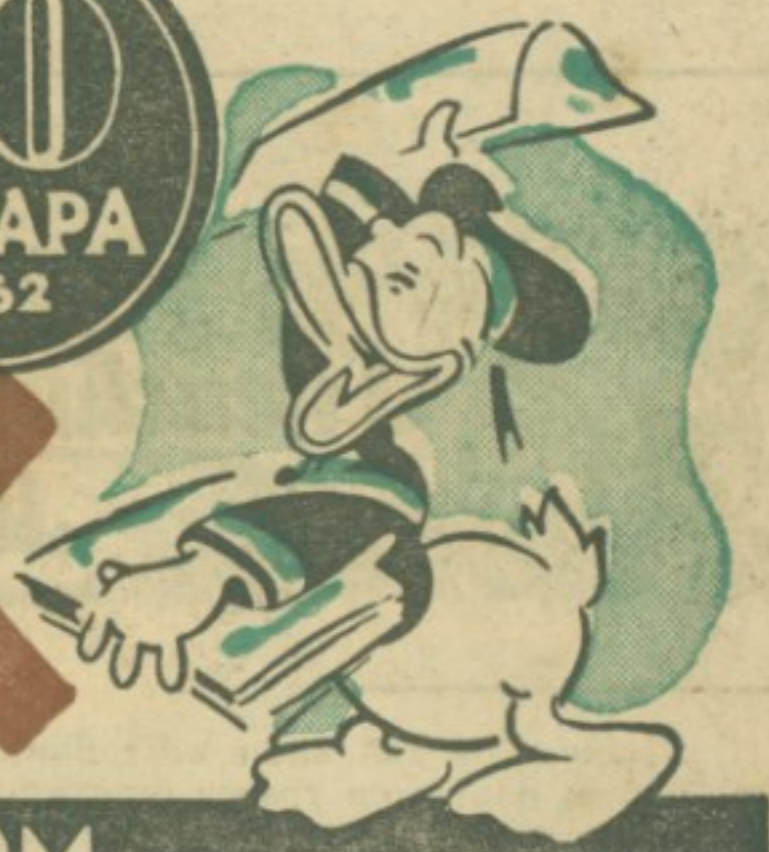

ПОЛИТИКИН ЗАБАВАНИК

10
ДИНАРА
1952

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XVI — Број 134 — Субота, 24 јул 1954

МИКИ ИТРАТА ЗА МУЛА-ЛОМ

ТО
НИЈЕ
ФЕР!

24

ПОЖУР'ТЕ! ПОВАДИТЕ САВ
АЗБЕСТ ИЗ ЦЕВИ У
МАШИНСКОМ ОДЕЉЕЊУ!

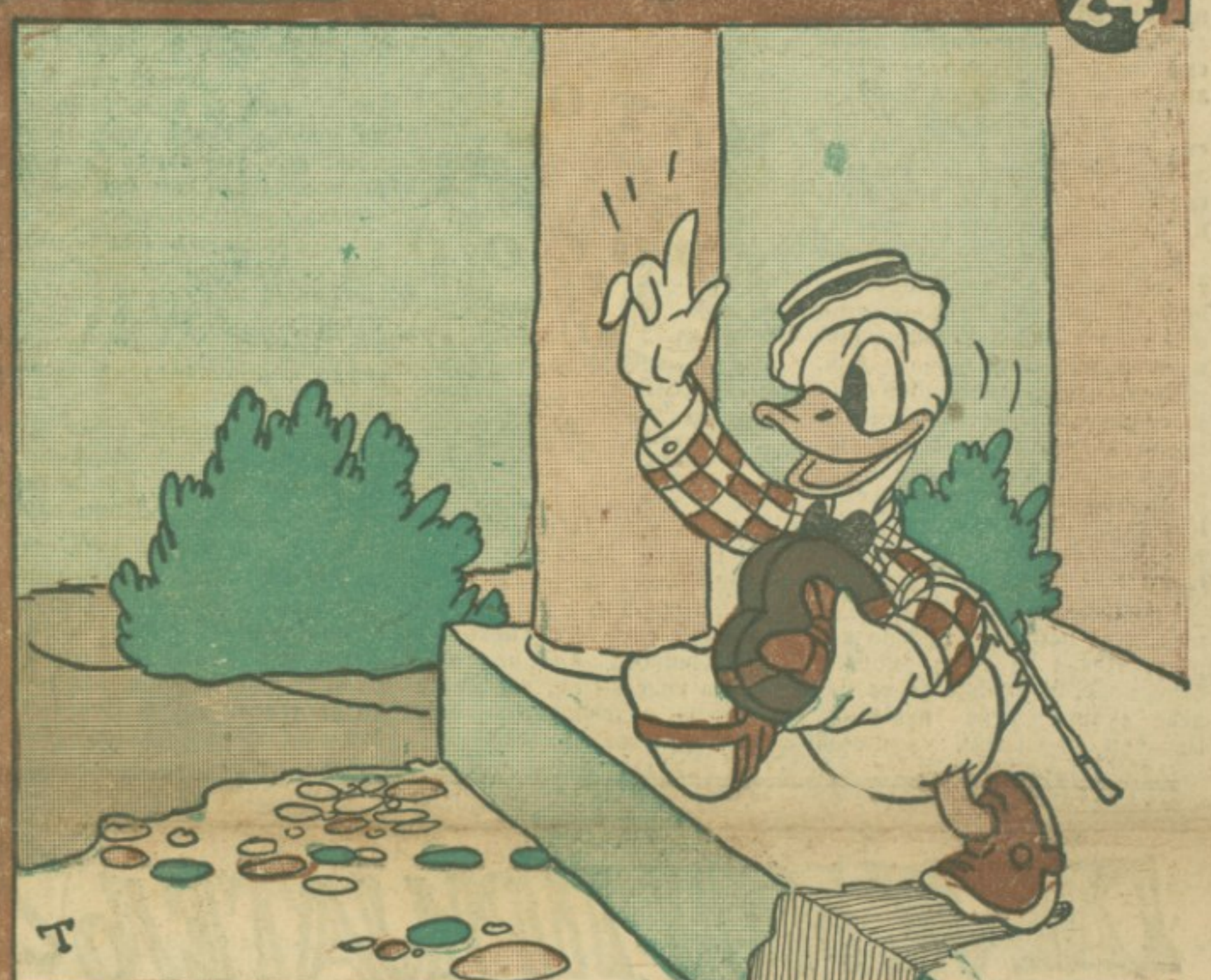
НЕ МОГУ ОНИ ДА ОХЛАДЕ СТАРОП
ДАБУ КЉУЧАЛОМ
ВОДОМ!

А САД, МОМЦИ... ДА НАУЧИМО ТЕ
ДИВЉАКЕ ДА БУДУ ГОСТОЉУ-
БИВИЈИ!

КРАЉУ... ДАБА И ГУСАРИ
ИСКРЦАВАЈУ СЕ НА ОБАЛУ!
БУДИ БЕЗ БРИГЕ...
МОЈИ СТРЕЛЦИ ЋЕ ИХ
ЗАУСТАВИТИ!

БРЗО, МОМЦИ! НАПРЕД! ПОКАЗА-
ЋЕМО МИ
ЊИМА!

ХА! ХА! ПОГЛЕДАЈТЕ... ОНИ НАМЕ-
РАВАЈУ ДА НАС ГАБАЈУ ЦВЕЋЕМ!

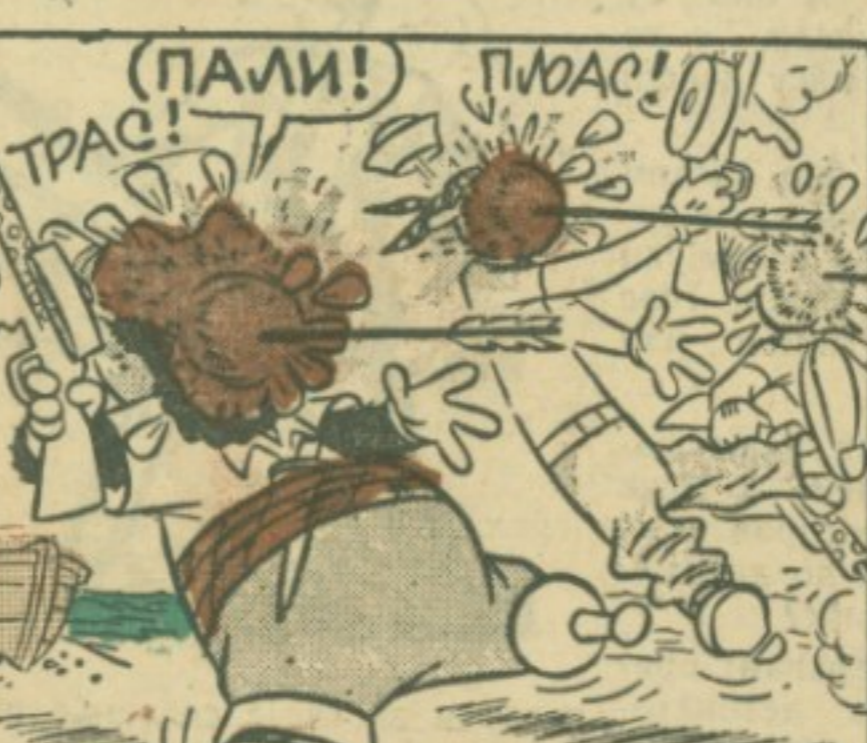
АЛИ... ВАШИ СТРЕЛЦИ НАОРУЖА-
НИ СУ САМО ЦВЕТОВИМА!
СИГУРНО! А
ЗАШТО НЕ?

ПАЖЊА!
НИШАНИ...

ИЛАП!

(ПАЛИ!) ПЛАС!
ТРАС!

ЈАО! А-ПФИ-ХА! ФИ-ХА!
ХЕЈ! ТО НИЈЕ АПФИ-ХА!
ФЕР!

У неистопљеним крајевима Мајо Гроса

Прошло је већ више од годину дана како је познати истраживач професор Бергам пошао да тражи остатке старог града за који се причало да лежи у неистопљеним крајевима Мајо Гроса у Бразилији. Отада се о њему ништа више није чуло. Последњи белац који га је видео био је неки амерички мисионар који је живео међу урођеницима на извору реке Кујаба. Он је двојици научникових асистената, Францу Брауману и Берту Ајхорну скренуо пажњу да иду у сусрет великој опасности ако буду пошли да траже свог изгубљеног професора. Ево како је Брауман описао тај подухват у својој недавно изишлој књизи „Река без имена“.

„Из подручја Кујаба прешли смо у долину реке Кулуене, а затим у степену „сертао“, која у периоду суше претставља велику, безводну пустињу. На пуштени од својих носача и водича, исцрпљени жегом, прогањани од непријатељски расположених урођеника, изгубили смо се у овим пустињским просторима. Судови за воду били су нам празни, хране смо имали још само за неколико дана. Шта да радимо?“

Цео дан и целу ноћ дугали смо очајни кроз бескрајни гори предео у коме је владала гробна тишина, где није било ни дивљачи, ни птица.

Следећег јутра, на хоризонту се указало крваво-црвено небо. Вукли смо се подумртли од глади и жеђи. У подне смо наишли на једно дрво. Али, његово игличасто лишће било је сувше високо да бисмо га могли дохватити. Отсекли смо једно парче као кост тврде коре и покушали да је жваћемо. Кад сам јој осетио укус, брзо сам је испљувао, јер је била горка као чемер.

Предвече смо у једном жбуру нашли испуцало дрвено корито. Некад је овде морало бити воде. У земљи су се виделе дубоке суве пукотине. Последњом снагом, уз помоћ

ножа, почео сам да копам рупу. Кад ми је рука већ до рамена била у земљи, кад сам мислио да ћу осетити дах влаге, захватио сам пуну шаку песка и ставио га у уста. Одмах се и Бернт бацно на земљу, заруо руке у песок и напунио њиме и нос и уста... Обојица смо брзо увидели да је песак био потпуно сув.

Пала је ноћ. Ја сам био сасвим клонуо. Мисли су ми се бркале. Бернт је једва дисао. Био сам начисто с тим да нам је остало само још неколико часова живота. Ако не дође никакав спас — не, ако се сами некако не спасемо — били смо изгубљени.

Нешто се морало учинити. Нисам имао снаге да устанем, па сам почео да пузим. Куда, ни сам нисам знао. Пузао сам као црв преко неког ситног, трновитог жбуња. После сваких десетак метара легао бих на земљу и дахтао од умора. Али сам се увек поново дизао. Наједном, шибље око мене постало је гушће. Имао сам мучке да се провучем кроз њ. Трње је боло, али сам га ја једва осећао. Пузао сам и пузао... Ноћ је била непрозирно мрачна. Ишао сам затворених очију. Најзад, трње се проредило. Пузао сам још два-три корака, заграбио насумице рукама, али нисам нашао ослонац... А натраг се није могло. Посрћући, пао сам на лице. Ко трљао сам се, клизао и превртао. Изненада, нешто је плуснуло и попрскало ме. Осетио сам воду.

Идућег тренутка, кад сам се уверио да то није фатаморганна, бацно сам се на влажни песак лагуне и пио, пио, пио...

Тек кад је утолило жеђ, сетио се Бернта. Како да му однесе драгоцене течности? Напунио је водом једну ципелу и подложио пошао натраг. Провлачио се опет кроз жбуње, али никако да угледа друга. Ноћ је већ била на измаку кад му је по-

стало јасно да је залутао. Сад више није ни пазно куда иде. Посртрао је од умора и очајања. И кад је већ мислио да Бернта никад више неће видети, нашао га је испод једног жбуна — без свести, али живог. Вода је деловала као неки чудотворни лек... Окрепљени, могли су доћи до лагуне.

... Сад, сад је опасност прошла. Бернт је био спасен. Успентрао сам се уз обронак и пошао по наш оскудни пртљаг. Кад сам се опет вратио до лагуне, седио је мој пријатељ крај реке. Пред нама је лежала вода мирна као огледало. Била је бистра до самог

расуђујем. Без размислања скочио сам у хладну воду.

Како сам брзо скочио у воду, исто сам тако брзо и изишао из ње. Пливајући, био сам се изврнуо на леђа и притом погледао на наш пртљаг, који сам малочас непажљиво бацно. Видео сам како се иза моје вреће издигла светлосива змија и сикћући устремила на Бернта. Брзо сам изишао на обалу, али нисам знао шта да радим. Наше оружје лежало је испод отровнице. Ишћупао сам из влажне земље један подебо штап и са стране се приближио змији, која је окретала главу час према мени, час према претрављеном и занемелом Бернту. Замахнуо сам полако. Кад је подигла главу, ударио сам је муњевитом брзином. Није било пријатно помислити шта би се десило да је ударац промашио. Колена

сам Бернта нагнутог над карту, како нетремице посматра широку, белу површину која се пружала између река Ксингу и Арагаје. Ова равница носила је име „Сера де Ронкадор“. Сео сам поред њега и загледао се у мапу. Према тој оци, налазили смо се тек негде на средини велике, беле плоче. А то што је та површина била бела, значило је да је још непозната и неистопљена. Нигде на том просторству није била обележена ниједна река. Померио сам траку за мерење према северу за око сто километара, затим према југу отприлике исто толико, али ни сам могао открити никакву реку. Па ипак, река — та безимена река — била је ту, пред нама. Текла је према истоку, а то је могло да значи само једно: да је она била притока или реке Дос Мортес, или пак главна река — Арагајел!

Гледали смо укочено у карту. Зар је могуће да на овој нашој прастарој Земљи постоји једна тако велика река која није позната човечанству? Одједном, почела је страшна празнина дивљег сертао да добија један нов изглед.

Одлагања није могло бити. Тревало је донети одлуку.

— Река тече у правцу нашег пута. Јеси ли за то да идемо низ њу? — питао сам Бернта.

— Свакако! Изгледа да другог излаза нема. Добро смо у познали безводну степену. — Ње гово лице се наједном смрачило. — Изгледа ми да смо данас ипак нешто постигли.

— Постигли? — упитао сам.

— Како то мислиш?

Али, још пре но што ми је одговорио, схватио сам његово мисао:

— Знам шта мислиш. Да је професор Бергам стигао до ове реке...

— ... вратио би се жив у цивилизацију! — заврши он муво реченицу.

ГДЕ ЈЕ МОЈ ПРИЈАТЕЉ?

РОМАН ОД Р. Ф. КАСЛА

— Нисам то знао, — рекох просто. — Поступио сам као коцкар: ризиковао сам. Видите, пало ми је на ум да сам ја, кад сам први пут открио начин на који се споразумевају, био у полусну. На основу тога закључио сам да код људи постоји извесно стање духа које њима није приступачно, које код њих не доводи ни до какве реакције. Помислио сам: ако они могу да читају само оно што је на површини, само свесне мисли, онда сам сигуран. Да сам се у овом свом закључку преварио, сигурно је да се сад не бих налазио овде.

— Не могу а да се не дивим вашем плану, али, нимало мање, и вашој храбрости. Можда то и није храброст, већ очајање, — мрмљао је професор, нервозно корачајући по соби. — Да, очајање. План је био добар, али се ипак могло догодити да не успе, да беоузан тог ланца не улазе свуда један у други. Прво, ја сам учинио да се више не противите њиховом плану, а затим да поверујете да је Цим у праву што им помаже. Треће, учинио сам да заборавите да смо се нас двојица јуче видели. Четврто, из ваше свести нестало је сећања на ваш план за борбу против Марсовца. Пето, дао сам вам две постхипнотичке сугестије: једна је била да у тренутку кад буде изговорена реч „спавати“ затражите да вам дозволе да одете у град да се тамо испавате и да у том случају потражите најскупљи хотел, а друга да вам се, кад угледасте моје име у регистру, потпуно врати сећање... Ох, како среће да је све ово ваша измишљотина... Како среће да сте се само нашали са својим старим професором...

— А шта ће бити с вашим пријатељем Цимом Хендриком? Зар и он треба да пострада заједно с Марсовцима? — Не! Видите, на то досад нисам мислио. Spreman сам да умрем, јер другог излаза нема. Али, немам права да и Цима осудим на смрт. Јер, Цим не само да ми је пријатељ, већ је и необично добар и способан човек. Он није од-

— А шта ће бити с вашим пријатељем Цимом Хендриком? Зар и он треба да пострада заједно с Марсовцима? — Не! Видите, на то досад нисам мислио. Spreman сам да умрем, јер другог излаза нема. Али, немам права да и Цима осудим на смрт. Јер, Цим не само да ми је пријатељ, већ је и необично добар и способан човек. Он није од-

— А шта ће бити с вашим пријатељем Цимом Хендриком? Зар и он треба да пострада заједно с Марсовцима? — Не! Видите, на то досад нисам мислио. Spreman сам да умрем, јер другог излаза нема. Али, немам права да и Цима осудим на смрт. Јер, Цим не само да ми је пријатељ, већ је и необично добар и способан човек. Он није од-

— Не! Видите, на то досад нисам мислио. Spreman сам да умрем, јер другог излаза нема. Али, немам права да и Цима осудим на смрт. Јер, Цим не само да ми је пријатељ, већ је и необично добар и способан човек. Он није од-

— Да су ме пратили, ниједан од нас двојице не би више био у животу, — рекох, умирујући га. — Они уопште нису посумњали у моју искреност, јер оно што сам говорио ја сам и мислио. А они су проверили моје мисли, у то будите сигурни, и нису нашли ништа сумњиво.

Ипак, иако сам био сасвим сигуран у то, лагано се осврнух по соби, готово очекујући да из неког угла чујем глас који би био мој, Цимов или професоров.

— А даље? Шта даље намерава да чините? — трже ме из мисли професоров глас. — Како сте дошли до динамита и шта ћете с њим?

— Ево шта намеравам: причврстићу за пакете детонатора, напунићу њима цевове и вратићу се у шуму, тамо где сам оставио Цима, Марсовце и њихов брод. Вратићу се као жива бомба. А ви ћете ми бити фитољ за паљење.

— Како? — запрепашћено прошапта стари професор.

— Веома једноставно. Прво, опет ћете ме хипнотисати и учинити да заборавим све ово. Друго, сугерираћете ми да немам цевове... све док ми не буду потребни. И последње, учините да у тренутку кад будем чуо речи које ће значити да су spremni за полазак извадим из црева динамит и бацим га.

— Али, то значи и вашу смрт!

— Можда.

говоран за своје садашње поступке. Ја то знам. Биће му тешко кад се освети, кад буде схватио на шта је био спреман. Али, временом ће заборавити на ове мучне дане... Него, знате шта, професоре! Учините ми још и ово: да под било каквим изговором отстраним Цима пре но што бацим динамит. На пример, тиме што ћу га послати до аутомобила на путу. Тамо ће бити ван опасности...

Професор даде свој приставак климањем главе. — Ускоро ће мој асистент доћи вашим колима пред крчму.

То је било све што ми је рекао. Тада ме је привео столу и ми смо доручковали, разговарајући о свему и свачему само не о Марсовцима и мојој намери. Да нас је ко-

за то време гледао и слушао, никад не би ни помислио да нас обојицу корне тешке бриге.

Било је већ касно по подне кад сам напустио град. Једино чега сам се сећао било је да сам у њему преспавао неколико часова и да тај сан није баш био миран и okrepljuјући. Док сам се возио кроз мирни сеоски пејзаж и махањем руке отпоздрављао деци која су се играла поред пута, мислио сам на необично путовање на које ћу ускоро поћи. Осећао сам се као да заиста путујем, као да сам се најзад сложио са Цимовим ставом.

Брзо сам стигао до места где пут прави једну оштру кривину. Познавао сам је добро. Ту смо двадесет часова

„Ваздушни брод“ Марсовца лежао је на оном истом месту на коме се налазио јутрос. Његов бледозелени оклоп блистао је обасјан зрацима попдневног сунца. Око њега се није могао приметити никакав знак живота. Шумска цистина била је тиха и, сем Цима и мене, потпуно пуста. Пун неке неодребене туге сео сам под једно дрво и уморно се наслоњих на његово стабло. Тада, готово поред самих ногу, спазих да се трава повија као да по њој неко газе. Цим се окрете према том месту, напрегнута израза, као да слуша нечије речи.

— Не могу сасвим да те разумем, — обрати се он мени после неколико тренутака. На лицу му је био срдачан, пријатељски осмех. — Чуди ме твоје понашање. Све до јуче си се нервирало, препирао, узбуђувао. А сад, док ја дрхтиш од узбуђења и нестрпљења, ти седниш мирно, као да не полазиш у васнону већ на обичан излет. И, што је најинтересантније, то није намештено. Ти то не глумиш.

— Изгледа да је твоје пријатељство с Марсовцима постало још присније, — рекох му на то.

Он климну главом, а уз обрзае му букну црвенило. — Ово је само почетак, — рече он гледајући негде мимо мене, као да ја нисам ни постојао. — Ти ништа не знаш о плановима које смо ми заједнички створили за оно време док си ти, после оног нашег сукоба, био у несвести. Ми смо тада путовали по...

Он наједном умукну. Песнице су му биле чврсто стиснуте. Осећао сам да се једва уздржава да ми још нешто не каже, нешто што га је одушевило, а што ја још нисам смео знати... Насмеших му се у знак да га схватам. Дуго смо тако седели без речи. Најзад, троугласта врата на ваздушном броду отворише се и, као да је то отварање било неки знак, Цим устаде и изгуби се у шуми. Кад се вратио, носио је у рукама једну овећу картонску кутију.

— Храна, — одговори он на мој упитан поглед. — Морао сам да одем до једне куће по-

ред друма да купим штогод за јело. Смешно, зар не? Био сам потпуно смео са ума да нас двојица треба нешто да поједемо пре поласка, а морамо јести и док будемо путовали. Помогло сам му да накупи сувих гранчица.

— Имаш ли шиблице? — запита ме Цим док сам му прилазио с нарамом дрва. Он је стајао поред једне гомиле суварака и пипао се по цеповима.

Један делић секунде стајао сам пред њим и гледао га као да не разумем шта ми говори. Тек сад, кад у овој малој хотелској соби у мислима поновом преживљавам тај тренутак, схватам колико је он био критичан. Мало је недостајало па да цело мој план пропадне. Сад тек то схватам. Али, тада сам само изгубљено стајао и гупо буљно у Цима. Нисам могао да потражим шиблице, јер се уопште нисам сећао имам ли ја цевове на свом оделу или не.

— Шта је? Имаш ли шиблице? Потражи! — нестрпљиво ми рече Цим, гледајући ме некако чудно. Тада сам наједном осетио страхотиту хладноћу. У истом тренутку неколико мразом опаљених листова паде с дрвета испод кога сам стајао. И, као што се онг страшного дана у предграђу после изненадног мрза појавио танак пламени језик, тако и сад угледах светли млаз који је пролетео кроз ваздух и пао на гомилу суварака. Ватра пла ну. Збуњен и изненађен у први мах, Цим стаде наглас да се смеје, весело и дечачки необуздано.

— Ово је дивота! Права дивота. Видиш ли, Ројере, да наши пријатељи умеју да искористе своју вештину не само за разарање, већ и у племените сврхе. Јер, нас двојица, шепртље и расејани који чак немају ни шиблице, умрли бисмо од глади или бисмо били приморани да једемо пресно месо да нам они нису запалили ватру. Хвала на племенитој услузи, пријатељи! — несташно довикну он према броду. Смејао сам се заједно с њим, искрено и од свег срца.

(Наставиће се)

Легенда о Виљему Телу

Многи народи имају причу о свом националном јунаку. Имају је и Швајцарци. Њихов национални јунак је Виљем Тел. По тој причи постојао је неки Геслер, веома обесан човек, који је био намесник аустријског цара Алберта I у кантону Ури. Једнога дана овај горопадни човек наредио је људима у месту Алдорфу да се сви поклоне шеширу који је био израђен у бојама аустријске заставе и да тиме докажу своју верност аустријском цару. Шешир је био изложен на самом тргу. Искупљени народ пролазио је у колони крај изложеног шешира и клањао му се, покорavajuћи се намесниковој заповести. Само један човек није хтео да се поклати — сјајни стрелац Виљем Тел. Геслер је то јако разљутило и, да би га казнио, наредио му је да стрелом обори јабуку са главе свога сина.

Тел је послушао ову наредбу. Ставио је јабуку на синовљеву главу, а затим се удаљио и затегао лук. Свима је стао дах. Стрела је фијукнула и оборила јабуку. Дете је остало живо. Али, Геслер је код Тела пронашао још једну стрелу.

Кад га је упитао зашто му је била потребна ова друга стрела, Тел му је смело одговорио да би њоме убио њега да је случајно оном првом погодио сина. На то је Геслер наредио да Тела ухапсе.

Неколико дана доцније, више стражара поведе је везаног Тела преко језера на другу страну. Наједном, избије страхо-вита бура. Стражари су знали да је Тел добар веслач, па су га одвезали да им помогне. Кад су се приближили крају, Тел је искочио на обалу, а чамац гуриуо натраг у буру. Доцније је на путу сачекао Геслера и убио га.

По легенди, није ни Тел остао жив. Тамо се прича да је он, пролазећи крај једне реке, спазио неко дете како се дави. Није размишљао ни тренутка, него се бацио у реку. Дете је успео да избаци на обалу, али он сам није могао да се спасе; валови су га однели.

Тел је истакнута личност у швајцарским јуначким причама, у којима се говори о борби Швајцараца за слободу и независност њихове земље. Сама легенда о Виљему Телу појавила се средином 15 века. Доцније се утврдило да прича о сјајном стрелцу и о његовим доживљајима, који су слични Теловим, постоји и у данском, исландском и енглеском предању.

Ова легенда надахнула је многе уметнике. Тако је Шилер написао познату драму „Виљем Тел“, а Росини истоимену оперу. Њу су обрађивали и други уметници.

Зуби се више неће пломбирати

На недавном састанку Друштва америчких хемичара саопштено је да је једна група лекара открила хемиски процес који потпуно искључује потребу пломбирања зуба. Место злата, амалгама сребра или порцелана, зубни лекари ће у шупљину оштећеног зуба стављати једну хемикалију која пострекава зуб да сам производи кристале калцијума и фосфата истог састава као што је и остала зубна маса. Хемикалија је добијена комбинацијом колагена, једног протеина који се налази у костима и кожи, са нерастворљивом супстанцом хондритин-сулфата. Нова метода, која искључује досадашње механичке начине пломбирања, омогућује, по мишљењу њених проналазача, да се пукотина у зубу попуни исто тако добром масом каква је била раније, ако не и бољом.

WALT DISNEY'S РОБ РОЈ

ПОСЛЕ РОБОВОГ БЕКСТВА, ЗАМОВЕДНИК ВОЈНИКА ВОЈВОДЕ ОД МОНТРОЗА ПОСТАВИО JE ОСМАТРАЧЕ ИЗНАД РОБОВЕ КУЉЕ У ИНВЕРНЕЈДУ У КОЈОЈ ОДМЕТНИКОВА МАЈКА И НЕВЕСТА ЖИВЕ И... НАДАЈУ СЕ...

ИЗРОНИВШИ ИЗ ПЛАНСКИХ МАГЛЕ, ЈЕДНА ОСОБА ПРИКРАДА СЕ КУЉИ...

ХЕЛЕН МЕРИ!

РОБ!

НЕ МОГУ ОСТАТИ, ХЕЛЕН МЕРИ... АЛИ, МОРАО САМ СВРАТИТИ ДА ТЕ ВИДИМ!

КУДА ОДЛАЗИШ, РОБЕ?

СКЛОНИЉУ СЕ У БРДА ОДАКЛЕ ЋУ МОЋИ ДА СЕ БРИНЕМ О БРАТСТВУ... АЛИ, АКО БУДЕМ ПРИМОРАН ДА ИХ НАПУСТИМ И ОДЕМ ДАЉЕ, ДАЛЕКО НА СЕВЕР, ПОВЕШЉУ И ТЕБЕ!

ЗА ТО ВРЕМЕ ВОЈНИЦИ ОПКОЉАВАЈУ КУЉУ...

ВОЈНИЧКЕ ЧИЗМЕ... У ДВОРИШТУ...

ОХ, РОБЕ! БЕЖИ! БРЗО!

ОДЛАЗИМ, АЛИ ЋУ СЕ ВРАТИТИ! БУДИ СИГУРНА!

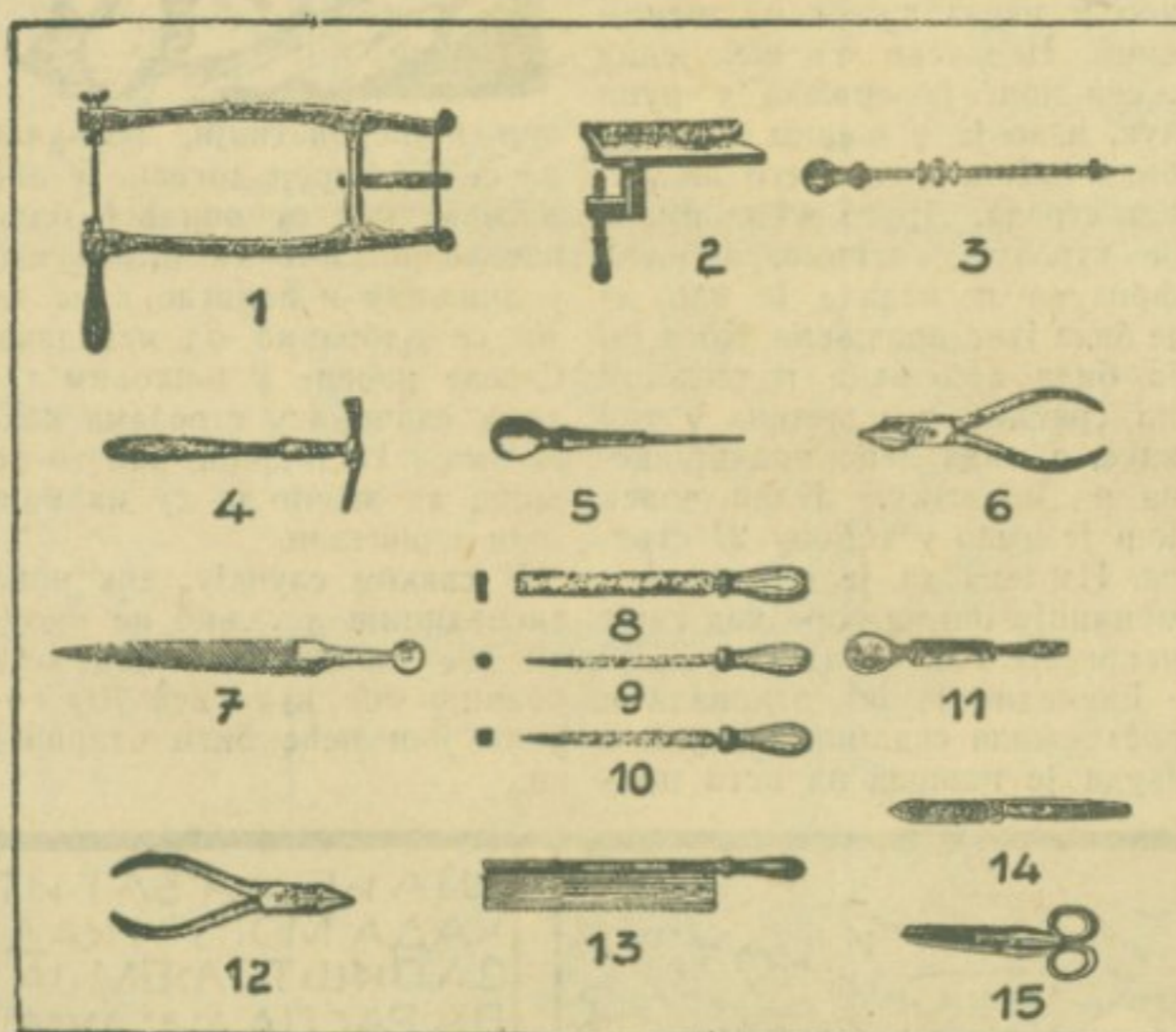
И ПРОГОЊЕНИ ОДМЕТНИК ПО НОВО ЈЕ НАПУСТИО ДОМ ДА БИ САЧУВАО СВОЈУ СЛОБОДУ

КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

АЛАТ

Алатом се називају сва она средства и справе којима се људи служе за производњу и одржавање добара. Њиме су се људи служили и у најстаријим временима, а правили су га од дрвета, камена, костију, љуштура, доцније од метала и развој другог материјала. Развојем технике и културе, алат се све више усавршавао и људима олакшавао посао, јер помоћу алата човек може с мање снаге да савлада отпор веће силе.

Овде ћемо говорити о алату који служи за прављење разних забавних предмета. Уствари, тај алат и материјал омогућују човеку да пријатно проведе слободно време у једној ретко занимљивој забави. У исто време то је најпријатнија забава и за децу, јер она виде, а и сама учествују у томе, како човек гради и ствара. То децу васпитава за рад и развија код њих смисао за разноврсне комбинације, натерује их да мисле и проналазе. За ову забаву није потребна никаква радионица. У слободном времену то може отац да ради са својом децом: за-

- 1) тестерица за дрво
- 2) постолје за сечење
- 3) бургија са помичним за вртљем
- 4) чекић
- 5) шило
- 6) клешта за сечење
- 7) полуокругла турпија
- 8) плосната турпија
- 9) округла турпија
- 10) троугласта турпија
- 11) одвртка
- 12) плосната клешта
- 13) широка клешта
- 14) жижић за жлебор
- 15) маказе.

Са овим малим ручним алатом и с материјалом који се састоји од шперплоче, хартије, понекад од кромпирића, жира, кестења и томе слично, може се начинити много лепих ствари. Разуме се да треба имати и албум шта све може помоћу тога алата и од тог материјала да се направи. Овде ћемо набројати само неколико таквих предмета. Дobar мајстор може лако да направи разноврсне животиње, биљке, разне врсте

кола, којих има на селу и у граду, затим трамваје, аутомобиле, мотоцикле, возове, куће, различитих типова, паркове, градове, чамце, бродове и низ других занимљивих ствари. Није потребно напомињати да су потребне и бојнице којима ће се поједини делови тих играчака обојити. Ето, помоћу тог алата и материјала може да се створи једна мала радионица, у којој ће наћи забаву и одрасли и деца.

НОВЕЛА и РОМАН

Новела је уствари приповетка у којој писац, да би што више заинтересовао читаоца, узима неки узбудљив догађај, који живо изложи, па се онда тек враћа на оно што је раније било. Новела је живља и узбудљивија него приповетка у ширем смислу, а може бити дужа или краћа. И она је књижевно-поетски састав у коме се износи догађај достојан уметничке обраде. За њу је, као и за приповетку, важно: избор предмета о коме ће се писати, богатство ситуација, разноликост типова, карактера итд.

Роман према приповеци стоји као епопеја према епу. Све оно што је потребно за добру приповетку, потребно је, само у још већем обиму, и за роман, у коме се приповеда о

читавом једном друштвеном реду, о неком знатнијем периоду пуног догађаја, који често захватају и цео народ. Због тога се роман назива још и модерном епопејом.

КО СУ БИЛИ ТЕРЦОМАНИ?

До 1836 године ниједна страна држава није имала свог дипломатског претставника у Београду. Уместо њих Аустрија је имала политичке агенте који су код српских или турских власти (кнеза Милоша и београдског везира) посредовали у пограничним, полицијским, финансијским, царинским, санитетским и трговачким пословима и споровима. Ови агенти звали су се терцоманима. Како је њихова функција била везана за све послове њихове власти, они су били посредници између српске и турских власти и српске и турских власти.

РАСПРОСТРАЊЕНОСТ ХЕМИСКИХ ЕЛЕМЕНАТА НА ЗЕМЉИ

Хемиски елементи нису подједнако распрострањени на земљи, јер се већина њих налази у спољевима. Неки су веома раширени, али свуда у малим количинама, док се други налазе само на одређеним местима, али у већим количинама. Овде ћемо навести у којим су процентима ти елементи распрострањени на земљи.

Елементи	у земљиној кори	у океанима	у атмосфери
кисеоник	49,52	85,79	23,00
силицијум	25,74	—	—
алуминијум	7,51	—	—
гвожђе	4,70	—	—
калцијум	3,30	0,05	—
магнезијум	1,94	0,14	—
натријум	2,64	0,14	—
калијум	2,40	0,04	—
водоник	0,88	10,67	—
титан	0,58	—	—
угљеник	0,078	—	—
хлор	1,188	2,08	—
фосфор	0,12	—	—
манган	0,08	—	—
сумпор	0,048	0,89	—
баријум	0,047	—	—
азот	—	—	75,60
хром	0,3	—	—

Једанаест елемената чине основни састав земљине површине и атмосфере (тј. 99%), док осталих 89 елемената сусредују у томе са свега 1%.

РАЗГОВОРИ О „ВРЕМЕНУ“

Како настаје време? — Чудно питање! Зар се оно уопште може поставити? Да, на Земљи може, док би, на пример, на Месецу било бесмислено. Јер, верни пратилац на ше планете није обавијен ваздушним омотачем и на себи нема ни капи воде, а баш та два елемента — ваздух и вода — стварају, заједно са Сунчевим зрачењем, оно што ми на Земљи називамо „временом“. Без воде нема кише и других талога, а без ваздуха нема ветра — према томе ни „времена“.

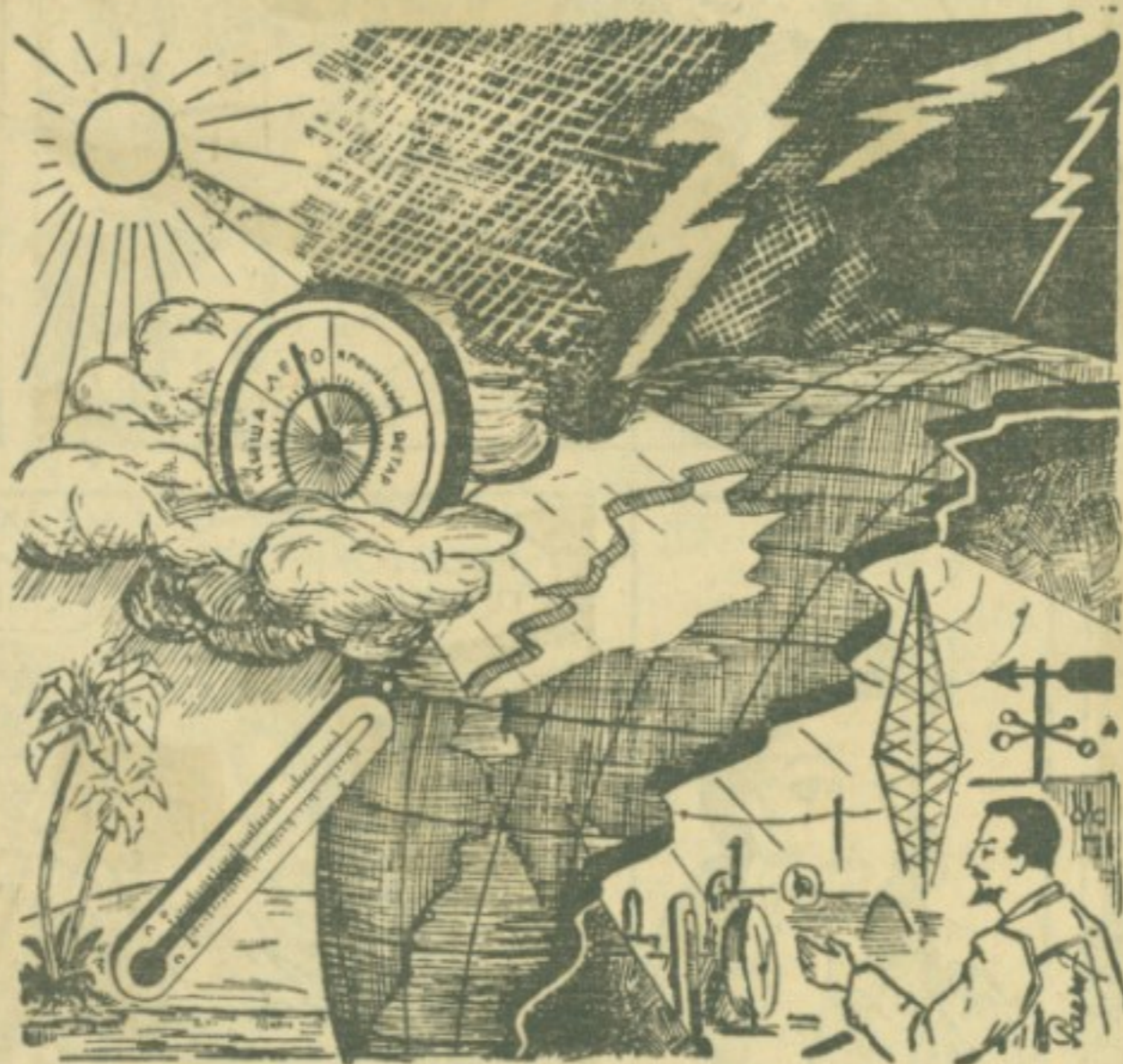
Како, дакле, на Земљи, настаје „време“? Не праве га, ра зуме се, ни метеоролози ни барометар, већ у првом реду — Сунце. Оно загрева воду на Земљи, тако да она испарава, а та пара ствара облаке. Испарена вода поново ће се вратити на Земљу у облику кише, снега и града. Но, Сунце загрева и ваздух, и то — неравномерно. Због тога настају фронтни хладног и топлог ваздуха, ветрови и буре, дакле оно што се зове „време“.

Ваздух не видимо, али се зна да се он састоји од ситних молекула. Њихов број чак је и утврђен. У једном кубном сантиметру ваздуха — а то би стало у један обичан напрстак — налази се 27 трилиона молекула! Кад Сунце греје, молекули се загревају и шире, почињу да се крећу и све више се удаљују један од другог. На тај начин топла ваздух постаје разређенији и лакши, па се зато пење увис. Код хладног ваздуха имамо обрнут процес. Његови молекули крећу се спорје, збијају се, тако да хладан ваздух постаје тежи и, наравно, пада.

А зар ваздух има тежину! Наравно! Тежину има све у природи, па и он. Неки бацити може да буде тежак свега један милионити део грама, али ипак милијарда таквих бацита биће тешка један килограм. Зрно песка које лута по звезданом простору још је лакше, а светлосни зрак и много више, али се и њихова тежина може утврдити. Према томе, ваздух итекако има тежину.

Ваздушни омотач око Земље дебео је неколико стотина километара и он, свом својом тежином, притискује Земљу и предмете на њој. Сваки квадратни метар земљине површине (поред мора) притискује ваздушна маса чија тежина износи округло — 10.000 килограма!

На томе је и заснована справа која се зове барометар. Она показује тежину ваздушног стуба, његов притисак на одређеном месту на Зем-

љи. Тај притисак није увек исти. Некад се над нама налазе топле, и према томе лакше, ваздушне масе, а некад хладније, теже. Некад су оне и помешане. Просечно, на морској површини — тамо, дакле, где је ваздушни стуб највиши и најтежи — тај притисак износи 1.013 грама на сваки квадратни сантиметар, што одговара притиску једне атмосфере, или тежини живиног стуба висине 760 милиметара. Упоредо с повећањем или опадањем ваздушног притиска, диже

се или пада и живин стуб у барометру. Кад се пењемо уз неко брдо, барометар који са собом носимо — „пада“. На Монблану, највишем планинском врху у Европи, ваздушни притисак износи само 550 грама на квадратни сантиметар површине.

Кад барометар показује висок притисак, то значи да се тада над нама налази тешка ваздушна маса у стању мировања. Ако, пак, живин стуб у барометру пада, то значи да над Земљом лежи топао ва-

здух који се диже. Јер је постао лакши. Тада долази до сукоба хладних и топлих ваздушних маса и барометар онда показује — „променљиво“.

Како настаје ветар? Хладан, дакле тежак, ваздух пада на ниже, исто као што вода тече с брда у долину, а топао се пење, да се на великим висинама и он охлади и опет почне да пада. Тако настаје стално кружење ваздуха, нарочито око Екватора, где сунце најјаче загрева Земљу и ваздух.

Можемо рећи да Земља има систем ваздушне циркулације. У топлим крајевима диже се загрејани ваздух, а под њим настаје нека врста безваздушног простора, такозвани вакуум, уствари простор с проређеним ваздухом и, стога, с мањим ваздушним притиском. На великим висинама ваздух се расхлади и почне се спуштати к Земљи, и то лево и десно од екватора, према половима, стварајући зоне високог ваздушног притиска и суве климе. На тај начин долази до струјања хладних ветрова од полова према екватору.

Зашто ваздух постаје влажан? Сунце загрева не само ваздух, већ и воду која се на Земљи налази. Из мора, језера, река и влажног земљишта стално се диже вода у облику паре. Горе је хладно, па се невидљиви молекули паре згушћавају у ситне водене капљице, које онда, у облику облака, лебде над Земљом. Вода је провидна, те, према томе, облаке не би требало да видимо. Али, у њима се премама сунчева светлост, те због тога настају различите боје облака.

МЕТЕОРИ

Мали неbesки појава

Мали је неbesки појава о којима постоји толико заблуда као што су метеори. Прва од тих заблуда везана је за њихово име. У науци метеором се назива само светлосна појава, а неbesко тело зове се метеорит. Исто тако погрешно је метеоре називати звездама репатицама. Метеори нису усјања неbesка тела и немају никакав реп. Светлост се јавља услед њиховог загревања проузрокованог трењем с горњим атмосферским слојевима.

О пореклу метеора такође постоје заблуде. Раније се и у науци сматрало да метеори потичу из међузвезданог простора, тј. да долазе из неbesких просторана изван нашег сунчаног система. Најновија научна сазнања показала су да само мали број метеора потиче из међузвезданог простора, док огромна већина припада нашем сунчаном систему и настаје делимичним или потпуним распадењем комета. Познат је пример распадања периодичне комете Бијеле, која се до 1846 појављивала сваких шест и по година. Те године први пут се појавила с преполовљеном главом. Приликом следеће појаве ова два дела била су већ удаљена један од другог преко два милиона километара. Затим су ове две главе престале да се појављују све до 1872 године, кад се на Земљи путањи појавила читава киша дивних метеора насталих распадењем комете Бијеле. Вероватно је

да се комета распала под утицајем привлачних снага Сунца, и планета.

Неки метеори постају видљиви на даљини од 160 километара од Земље, али се много чешће појављују тек на 110 километара. Већина настаје на даљини од осамдесет километара од Земље, а само мали број прилази до на 60 километара од наше планете.

На тој удаљености налази се један слој атмосфере знатно више температуре. Услед огромне брзине, која износи од 15 до 80 километара у секунду, настаје трење, које проузрокује јаку светлост и појаву репа.

Обично се мисли да се у току једног дана на небу појави мали број метеора. Голим оком човек може видети просечно десет метеора на час, док број видљивих метеора који падну на Земљу за исто време прелази 20 милиона. Поред ових, на Земљу падају свакодневно многе милијарде метеора који се могу видети само помоћу нарочитих телескопских наочара.

Но, највећа заблуда о метеорима свакако је она која се односи на њихову величину. Огромна већина метеора није већа од обичног камичка. Њихова тежина износи неколико грама, а често не прелази неколико милиграма. Међутим, услед огромне брзине пробојна снага ових мајусних неbesких тела равна је пробојној снази топовског ђулета. Најчудније од свега је то што су тако ситни делићи материје видљиви чак и на удаљености већој од сто километара. На тој даљини метеор има исти сјај као и звезде величине 2, у које например спада Северњача. Светлост метеора уствари потиче од гасног облака у усјањеном стању који окружује његово чврсто језгро.

Данас се метеори претежно откривају помоћу радара. На тај начин открива се неколико пута више метеора него помоћу досадашњих средстава. Радаром се такође веома тачно може измерити брзина метеора.

Догађа се, мада врло ретко, да на Земљу падну и огромни метеори. Они се обично зариву дубоко у Земљину кору и за собом оставе простран кратер. Таква је био и метеор који је пре око 5.000 година пао у Аризони (САД) и оставио за собом рупу с пречником од 1.200 метара, а дубоку 150 метара.

ТАЈАНСТВЕНЕ КУЛЕ У МЕКСИКУ

Године 1933 неки Мексиканац, у потрази за златом по неispитаним деловима Новог Мексика, случајно је наишао на неке камене куле и тиме подигао крајичак вела с тајне која већ 700 година лежи неоткривена и којој се не зна ни почетак ни крај. Човек је донео у Санта-Фе десетину некаких чудно ишараних ћупова, говорјећи како их је нашао у разрушеним каменним кулама. Било је у његовом причању нечега необичног, јер у томе крају, додуше, постоје индијанска села, али ни у једном нема каменних кула.

Да би се утврдило колико у његовом причању има истине, пошла је тамо једна научна експедиција. И заиста, у једном кланцу, научници су нашли на куле. Прва коју су угледали готово је висила над провалијом. Уз помоћ дурбина могли су да виде још неколико. Полусрушене и обрасле травом, личиле су на на-

пуштене средњовековне замкове.

Ко је подигао ове куле? Који се то непознати народ повукао у овај пусти предео и на врховима стена подигао ове чудне, неприступачне грађевине? Не може се то приписати ни Апашима ни Индијанцима Навахо, који се сматрају староседеоцима ових крајева.

Доцнијим истраживањима увидело се да куле нису усмљене, већ да су то читаво село. На простору од 80 квадратних километара нашло се око 500 оваквих кула.

Куле су високе 8 до 9 метара и зидане су од грубо тесаног пешчара, уз употребу пешчаног малтера. Дебљина зида при дну износи око један и по метар. Унутрашњост је била прилично одржана; чак се сачувало и један део дрвених степеница које воде на кров. Зидови изнутра били су, на местима где се малтер одржао, прекривени сликама птица и цвећа. Под је такође од камена, а разна удубљења у зиду служила су, изгледа, као оштите.

Кад су научници ушли у прву од ових кула, запахнуо их је устајао ваздух, сличан даху из неке египатске гробнице. Вековима то није било отворано. Ту се налазило пуно ствари начињених од земље, дрвета, коже и тканине; пуно ситних домаћих ствари, стреле, копља, маске и рогови.

Све је у кулама јасно говорило о животу, али и о смрти. У једној од њих научници су нашли шеснаест људских лешева у разним положајима. То је јасно говорило да су ове тврђаве биле нападнуте, станов-

ништво поубијано, а кула запаљена стрелама. Кров је био нагоре и пропао. Али, захваљујући сувој клими ових крајева, као и услед дејства ватре, сва су тела била потпуно очувана. Боље су се одржала него египатске мумије.

У једном крају одаје налази се леш неке жене, која је очигледно погнула од пада каквог великог камена. Њено

тело било је невероватно добро очувано, чак се јасно видео и израз ужаса на њеном лицу. Недалеко од ње, једна жена још је држала у руци лук, иако је у њеним грудима било ништа мање него шеснаест стрела. Друга жена имала је стрелу у леђима, а њена фризура изгледала је као да је била јуче прављена. Коса јој је била подељена раздељком по средини и уплетена у три кике, а онда лепо причвршћена на потиљку. Један човек још је имао у тобоцу 27 стрела. Изгледала је да он додава муницију онима горе кад га је непријатељ изненадио.

Експедиција је откопала и претражила седамнаест кула и свуда је наишла на исти при-

ШТА СУ ШИФРЕ?

Шифром се назива слово, нота, број или неки други знак који је употребљен у сасвим другом, тајном смислу и као такав нема никакве везе са својим правим значењем. Шифра је ако слова А, Б, В, нису употребљена у њиховом правом значењу А, Б, В, као прва слова азбуке, него значе например: Е, Ж, З. Тако исписана слова по извесном унапред уговореном реду сачињавају поједине речи и реченице. По мишљењу стручњака шифре су биле познате пет векова пре наше ере, и то народима Истока, а одатле су дошле у Грчку и Рим и прошириле се у друге земље. Шифре помину и стари класични писци Херодот, Плутарх и Плиније. Употребљавао их је и Цезар. У дубровачком архиву пронађена је пре неколико година и једна таблица за шифре које је употребљавала Дубровачка Република. У току векова шифре су постале тако компликоване, да над многима стоје немоћни и најбољи мајстори у одгонетању. Да би се извесне шифре могле да разумеју, потребно је знати њихов кључ, то јест начин како треба извесну шифру одгонетнути.

МОРА ДА ЈЕ ЖИВОТ ОВОГ ЛУКЕ ДИВАН КАО ЛЕПИ САН РЕШИ САМ-ИДЕМ У ХАЈДУКЕ! ПОБЕДИЋУ СВАКОГ ЛАКО, БЕЗ ИКАКВЕ МУКЕ.

ШТА ЋЕ МИ ЗА ПИТУ КРЕМ, КАДА МОГУ И КАД СМЕМ, СА ПИШТОЉЕМ ЈА НА ДРУМ, ПА РАСПАЛИ: ДУМ! ДУМ! ДУМ!

ПРИЧА
МАЈКУ МИЉУ
КОЈИ СЕ ОДМЕЊУО
У ХАЈДУКЕ
ОД
ВОЛТА ДИВНИЈА

Дивљач у Србији

заће ограда. Дивљач се све више лови ради исхране и трговине месом и кожом. Починију црни дани за дрвене насељенике наших шума.

Према првом попису од 1834 године, Србија је имала 678.192 становника. Али, услед множења и досељавања, живља нагло расте и повећава се број села. „Лисица, ласица, куна, зечева творава и заваца било је толико у близини насеља да су претстављали праву напаст за домаћинства, воћњаке, њиве и ливаде“, пише један наш стручњак, говорећи о приликама у Србији око половине прошлог столећа.

Да би народ ослободила те напасти, власт је често организовала обавезне хајке, у којима су ловљени вукови, медведи, дивље свиње, дивље мачке, самури, видре, орлови итд. Према једној наредби кнеза Милоша, из сваког среза морали су се доносити њему лично „на виђење“ било које дивљачи, било главе птица грабљивица.

Иако је дивљачи било у свим крајевима Србије, неке врсте налазиле су се у већем броју на оним подручјима где су им прилике за живот и исхрану биле повољније. На пример, дивокоза је било нарочи-

то много по врлетним крајевима Црног Врха, у околини Бајине Баште и на Златибору. Дивљих свиња било је нарочито у Шумадији и на масивима Пореча. Зато што се у овим пределима ширила огромна храстова шума, чим се жиром свиње хране, ту су, поред дивљих, тумарали и многи чопори питомих свиња. С друге стране, на Старој Планини, Копаонику и Златибору, а нарочито по мајданпечким и мирочким планинама, имало је толико много јелена и срна да су у прошлом веку постојале у Текији и у Доњем Милановцу специјалне касапнице за јеленско и срнеће месо.

Колико су наши крајеви обилевали дивљачи видеће се из једног статистичког податка. Између 1861 и 1869 годи-

не извезено је из мале Србије 532.000 комада зечјег крзна, 7.500 куниног, 10.500 лисичјег и 20.500 твораовог. Поред тога, извезено је 45 живих медведа и много разне друге дивљачи.

Али, при таквом тамањењу, богате резерве нагло су се смањивале. Многе животиње које је раније требало таманити ради заштите човека и његове имовине, сада претстављају велику реткост. А дивљач није само становник, већ и драгоцен украс шума. Има ли ичег лепшег и пријатнијег него кад излетник или планинар угледа на пропланку какву срну, кад га изненади скакутање веверице, или кад угледа какву птицу по чијем је перју просуто мноштво сјајних и дивних боја?

Према последњој процени стручњака, у ужој Србији има свега око 2.200 срна, 250 фазана, 200 великих тетреба, око 200 медведа, 300 дивљих мачака, 550 дивљих свиња и око 35.000 до 40.000 зечева. Јелена, којих је некад било тако много, у ужој Србији више нема, и једино се могу наћи у добро уређеним ловиштима у Војводини. Али, ако људи престану да у потаји тамане ову драгоценост наших шума, њихов број ће моћи да се увећа, јер терени који су погодни за њихова станишта знатно су већи но што изискују скромне потребе преостале дивљачи.

Трөгвиђања ЈЕДНОГ НАУЧНИКА

Кад се у ноћи између 27 и 28 августа 1875 године у неколико капи раствора цинкове соли указао догле непознат љубичаст зрак, хемичар Леок де Боабодран био је убеђен да је открио нов елеменат.

Бојећи се да га ко не претекне, одмах је послао извештај Академији наука у Паризу и то његово откриће саопштено је на њеном првом редовном заседању, 20 септембра исте године. У почаст својој отаџбини, хемичар је овај елеменат назвао галијумом.

Неколико дана доцније, други један хемичар, Димитрије Менделеев, творац периодног система хемиских елемената, нервозно је шетао по свом радном кабинету. Био је то крупан човек, дуге косе која му је падала по раменима, рашчешљане браде и дугих бркова, оштра, проиљива погледа. Научниково узбуђење било је разумљиво. Јер, његова предвиђања од пре пет година добила су Леоковим открићем сјајну потврду. Он је сео за сто и написао француској Академији: „Галијум је елеменат који сам ја давно претсказао. Његова атомска тежина износи око 68, специфична тежина 5,9. Испитајте и проверите“.

нов елеменат у ретком минералу гадолиниту. Но, њихова радост била је кратког века. Појаву и овог елемента претсказао је Менделеев, утврдивши му тачно место и битна својства у свом систему. Године 1885 Немац Винклер, проучавајући сребрну руду, открио је нов елеменат германијум. Али, и с њим је био исти случај. Несхватљива подударност постојала је и овога пута између својстава претсказаног и пронађеног елемента. Исте године пронађен је и елеменат сличан угљенику и силицијуму, тамносиве боје и металног сјаја. Али, и он се потпуно подударно са 1870 године претсказаним елементом. „Његова атомска тежина износиће приближно 72“ — тврдио је још тада Менделеев. После петнаест година оглед је то потврдио — 72,73. Научник је давно пре тога писао: „Специфична тежина овог елемента биће око 5,5“. Научници су доцнијим мерењем и проверавањем утврдили да износи 5,47!

Коса научникова била је већ седа „а лице избраздано борама. Само је у зеницама остао сјај младости и вере у успех. Седео је једне вечери у свом кабинету и задовољно се смешио, док је напољу падао снег. Придрмао је, разгаљен ватром из камини и умором. У клонулој руци др-

жао је писмо у коме су га извештавали да се, баш како је он предвиђао, „оксид новог елемента врло тешко топи и на јакој ватри и да има специфичну тежину 4,7“. То је била још једна потврда тачности његовог периодног система, који, уз нужне измене, важи и данас као најсавршенија слика једног природног реда

ОПАСНОСТ ОД ПОЈАЧАЊА ТЕЛЕВИЗИСКИХ АПАРАТА

Један француски научник скренуо је телевизијским стручњацима пажњу на једну чињеницу која може да има и рђавих последица. Наиме, при емисији слике анода одаје Х-зраке, који су сада слаби и немају снагу да оду даље од стаклене плоче на којој се слика јавља. Али, ако се, у циљу да се добије што јаснија слика повећа напон, може се догодити да Х-зраци буду продорнији и да кроз стакло оду даље у простор. У том случају они би допрли и до гледалаца, што би могло да има озбиљних последица.

ТАТАР БОГДАН

Још и првих деценија деветнаестог века већу између удаљених места турске царевине одржавали су татари, гласници на брзим коњима, који су понеке од знања да пут од Београда до Цариграда пређу за свега недељу дана, па чак и за мање. Поред такзованих турских, било је и српских татара, а међу њима као један од најбржих и најпозданијих важио је татар Богдан, уствари Богдан Борвенић. Кад би се чула његова труба, све би му се живо склањало с пута, јер је он немилосрдно газео све на шта би наишао.

Иако је од кнеза добио највеће почасти, Богдану се није свиђао Милошев асolutизам, па је јавно иступао против њега и са задовољством примио вест о кнежевом одласку из Србије. Једном је неки Милушевић покларис кренуо у Румунију да посети кнеза и Богдан му рече:

— Поздравим ми Чвргу (тако су кнеза Милоша звали због неке бубуњине) и кажи му да, док се он потуца и скита по туђини, татар Богдан помало меље у својим воденицама.

Кад је сазнао да се 1858 године Милош спрема да се врати у Србију, Богдан га није смео чекати у Параћину, него побегне у Лесковачки пашалук. Узалуд је доцније кнез Михаило молио оца да помилује татара Богдана и дозволи му да се врати у Параћин.

— Нека га тамо где је, — одговарао је Милош. — Биће тако боље и мени и њему, јер нити ће он мислити шта ће урадити ја, нити ћу ја мислити шта ће он урадити!

Одмах по смрти кнеза Милоша Богдан се вратио у Параћин, где је и умро, 1862 године.

На параћинском гробљу налази се гроб татара Богдана и његове многобројне породице. Последњи његов потомак по мушкој линији био је др Димитрије Богдановић, лекар, који је умро за време Првог светског рата на Корзици. То је уједно и последње од око двадесет, што мушких што женских, имена исписаних на овој гробници.

ЈУГОЗАПАДНА АФРИКА ПРАПОСТОЈБИНА ЧОВЕКА

Дуго се веровало да се колевка људског рода налази негде у Средњој Азији. Међутим, брикљива проучавања фосила преисториских људи нађених последњих година у Јужној Африци упућују науку у њеном трагању за првим људима у савским другим крајевима.

Први скелет преисториског човека открио је један шрички лекар у каменоломима код Ајнштена, у Баварској, 1705 године. Овај костур био је стар свега око 4.000 година. Године 1856 у једној пећини код Диселдорфа откривени су остаци неандерталског човека, чија се старост цени између 100.000 и 200.000 година. На острву Јави 1891 године пронађен је питекантропус, или човек-мајмун, стар око 800.000 година. Открића су се низала једно за другим. Тако су 1927. код Чу-Кун-Тјена, у Кини, палеонтолози наишли на остатке синантропа, „кинеског човека“, старе 600.000 година, а 1936 код Јоханесбурга откривен је плезантроп с мајмунском главом и људским зубима. Његов мозак сасвим личи на људски, а старост овог преисториског човека цени се на 900.000 до милион година.

бању једног детета. Сви научници света заинтересовали су се за ово откриће. Да ли се ради о човеку или о мајмуну? Француски научник Бреј утврдио је да су та створења живела пре два милиона година, а резултати упоредног проучавања антрополога и анатома показују да се вероватно ради о изгубљеној карици између човека и његових првих, нама досад непознатих, предака. Човек из Таунгса добио је име аустралопитекус. На основу дуготрајних проучавања научника Вена, утврђено је да је аустралопитекус знао за ватру. Живео је у хордама и хранно се глодарима, гуштерима и пужевама. Имао је људско тело, али мајмунске чељусти. Корачао је „поштапајући се“ на своје дуге руке, које су личиле на предње удове код шимпанза.

Но, најзначајније откриће учинио је геолог Јанг у каменоломима Таунгс, у југозападној Африци, 1924 године. Он је наишао на окамењену ло-

НАСТАВИТЕ СЕ

ИЗУМИЛИ ГОРОСТАСИ

се могао загнури у воду и у случају опасности остати на дну дубоког језера и по неколико сати, дишући притом кроз ноздрве које би вириле из воде.

Пошто су владале светом преко 100 милиона година, ове горостасне животиње изненада су изумрле, тако да их је већ пред крај мезозонка нестало с лица земље. Нестале су тако нагло као да их је уништила нека страшна епидемија. Био је то почетак владавине сисара и птица, који су се нагло развили по читавом свету. Међутим, први претставници сисара, као восталом и садашњи, били су толико ситни да је немогућно и помислити да би они могли бити кривци за нестанак ових огромних гмизаваца.

О узроцима нестанка тих гиганата данас постоји неколико теорија. Прва од њих тврди да их је уништила нагла промена климе, до које је дошло у читавом свету. Диносаури су били животиње хладне крви и могли су опстати само у тропској клими. Међутим, нагло је захладело, и то је било довољно да они изумру.

По другој теорији, баш огромне размере тих животиња сматрају се узрок њихове пропасти. Оне су биле заиста огромне у поређењу са својим мозгом. Тако је тело тирано-саура-рекса било 4000 пута теже од његовог мозга. Ако се узме у обзир да је код такво глупе животиње као што је крокодил мозак свега стотину пута лакши од тела, онда је лако појмити како су тек тини били глупе животиње. Због тога многи научници сматрају да су диновски гмизавци били жртве сопствене глупости, која им је онемогућавала да се прилагоде и најмањој промени животних услова.

III човеку најбујније маште тешко је замислити како је изгледао наш свет у доба карбона, тј. у претпоследњем периоду палеозојске ере. У тропским шумама тога доба, у коме су настали највећи данашњи базени каменог угља, појавила су се страшна бића: гигантски и изванредно прождрљиви инсекти. Њихови остаци пронађени су у рудницима сарског подручја.

У блату тих преисториских мочвара гмизале су огромне стонoge, од којих су неке биле дугачке и до три метра, а испод крошања дивовских стабала летели су огромни вилински коњици, чија су крила имала распон од 75 сантиметара. У то време још нису постојали лептири, али су већ живели скакавци и мољци, односно њихови прешци, а у исто време и преци данашњих оса и пчела.

Године 1861 пронађен је у Баварској фосил једне преисториске животиње, који је у тадашњем научном свету изазвао велико изненађење. То је био фосил археоптерика, животиње која је била истовремено и птица и гмизавац. Њен скелет показује да не може бити никакве сумње да је она била сродник првих гмизаваца, имала је зубе као гмизавац, реп гуштера, а на крајевима крила канце налик на прсте. Крила су јој била прилично неразвијена, тако да се мисли да су јој служила само за лебдење или једрење по ваздуху, а не и за прави лет.

У то време постојали су и други, још необичнији летачи. Неки од њих нису били већи од данашњих врабаца, а највећи међу њима — птеранодон — имао је крила чији је распон износио више од десет метара. То је била највећа летећа животиња која је икад постојала. Она је имала дугачак кљун, пун зуба, на чијем је горњем делу била једна израслина налик на голему коштану кресту. Кости птеранодона биле су огромних димензија, али необично лаке. Научници сматрају да он није могао полетети с равног тла, већ само кад би се бацно с неке литице, слично једрилици. С обзиром на то да је имао лаке кости, он, и поред своје величине, није био тежи од петнаестак килограма. Хранио се рибама.

У плитким деловима мочвара дењо су гацали бронтосаури, огромне животиње дугачке 25 до 30 метара. Одрватуни стегосаури настањивали су у великом броју дивне прашуме. Трикератопи су на огромној главурди имали три рога. Те немани, у чијим се диновским чељустима налазило и преко 2.000 оштрих зуба, прождирале су читаве шуме, отприлике онако као што данас краве могу попасти неку малу ливаду. Између тих страшних животиња водно се крвави рат до истребљења. Опремљене дебелом заштитним оклопима, роговима, бодљама и страшним зубима, те су животиње између себе водиле борбу на живот и смрт.

Највећи претставници ових гмизаваца живели су пред крај мезозонка, тј. пре стотинак милиона година. Били су то чувени диносаури, диновски четириношци, биљождери. Највећи међу њима био је игванодон. Та животиња била је дугачка десет, а висока више

од пет метара. Кад би се дигла на задње ноге, могла је без муке да брсти лишће и са највиших стабала. У вилици је увек имала 90 зуба. Кад би се један зуб истрошио, други би нарастао на истом месту. Огромно тело стајало је на ногама са по пет прстију, од којих је један имао оштар коштани завршетак. То је било страшно оружје у борби против нападача, којих је било на претек, јер су у исто време кад и ти гигантски, али уствари безазлени, биљождери живели и огромни месождери, којих су се чак и диносаури морали чувати.

Све су то биле животиње према којима су и данашње најопасније звери прави мишеви. Најраспрострањенији су били алосаури и мегалосаури, велики крвожедни месождери, с телима дугачким просечно десет метара. Међутим, чак и те грдосије надвишавао је тирано-саура-рекс, најопаснија животиња од постанка света. Тај најстрашнији претставник животињског царства био је дугачак 15 до 20, а висок преко седам метара. Кретао се на задњим ногама, и то гигантским скоковима, док су му кратке предње ноге, закржљале у поређењу са задњим, служиле у борби као изванредно ефи-

касно оружје, јер су имале оштре канце.

Највиша животиња у историји света био је брахиосаур. Његове су кости, 1907 године у источној Африци, пронашли научници једне немачке експедиције. Његова надлактина кост била је дугачка преко три метра, а неки пршљенови кичме имали су пречник од преко 75 сантиметара. Брахиосаур је имао врат као жирафа и био је висок око четрнаест метара. Да он којим случајем и данас постоји и да залута у какав град, могли бисте му с прозора четвртог спрата пружити сноп траве, који би он без икакве муке дохватио. На врху тог чудовишно дугачког врата налазила се минијатурна глава, која је имала једно испупчење са отворима за дисање. Захваљујући томе, брахиосаур

Бик и црвена боја

Врло често пре но што се упутимо преко ливаде на којој пасу волови и краве с покојим биком, ми и нехотице погледамо да ли нам случајно неки део одеће није црвене боје да бисмо га скинули и сакрили. Наиме, сматра се да се бик устремљује на црвену боју.

Веровање да црвена боја раздражује бикове настала је свакако из поређења црвене боје с бојом крви. Сматра се да ће црвена боја одеће пробудити код бика мисао на крв и потстаћи га да убија. Међутим, за бика на фарми

или пасишту црвена боја је само једна нијанса сиве. Из тога проистиче да у арили црвени тереадоров плашт мање изазива бика но да је потпуно бео. Чести посетиоци борби с биковима тврде да животињу не изазива и не разбешљује црвена боја плашта, већ само то што га тореадор непрестано покреће. Обичан кокаш чаршав или разнобојни шал дали би исте резултате ако би тореадор њима непрестано махао пред очима бика.

ВЕРОВАЊА

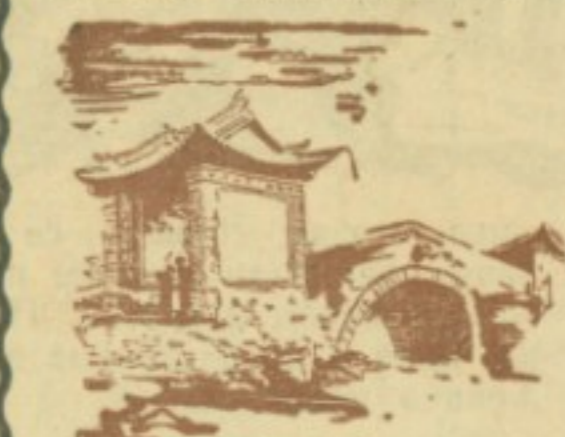
МОСТ ПОСТОЈАНОСТИ

Године 547 пре наше ере, Кинез Веј Шенг обећао је својој вереници да ће је одређеног дана чекаати на мостићу који је водно преко једне речице недалеко од града Шангана. Кад је младић стигао на мост, настала је провала облака од које је

вину живота и умире, ода заслужено признање. На споменику, који је израђен у облику лежаја, пише: „У славу постели“.

ПУТОВАЛО ДВАНАЕСТ ГОДИНА, А ИПАК СТИГЛО НА ВРЕМЕ

Дванаест година дугало је писмо упућено Норми Кноп из Милвокија, којим је она била позвана да учествује на излету чланица једног клуба који је био приређен 1927 године. Ипак, писмо-позивница стигло је на време, неколико дана пред нови излет, који је клуб приредио 1939 године.

речица толико надошла да га је преплавала. Веј Шенг није се склонио с моста, јер није желео да његова вереница, ако би ипак наишла, помисли да он није одржао обећање. Набујала река повукла је са собом постојаног младића и он је у њој нашао смрт. Тако прича једна стара кинеска легенда, која нам истовремено објашњава због чега се већ преко 2.000 година становници из околине Шангана моле овом мосту и сматрају га за бога-заштитника постојаности.

НАЈМАЊИ АДВОКАТ

Б. Ф. Халбург из Атланта, у Америци, био је свакако најмањи адвокат на свету. За време својих говора пред судом Халбург је морао да стоји на столицу, јер га иначе публика из дворане уопште не би могла видети. Халбург је био висок свега 120 сантиметара.

СПОМЕНИК ПОСТЕЉИ

У Спринг Лејку, у Америци, налази се једини споменик на свету подигнут — постели. Подигао га је неки имућан човек, који је приликом откривања споменика одржао говор у коме је рекао да је било већ крајње време да се постели, најважнијем делу кућног намештаја, у коме се човек рађа, проводи поло-

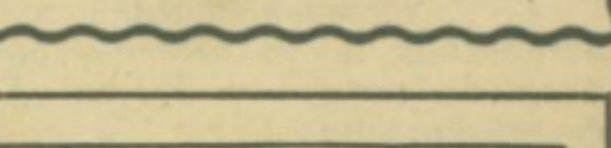
вину живота и умире, ода заслужено признање. На споменику, који је израђен у облику лежаја, пише: „У славу постели“.

СЕЛО ШАХИСТА

У немачком селу Штробеку, у планинама Харца, играње шаха је обавезан предмет у основној школи. Сви становници овога села знају да играју шаха. Уместо луткама, деца се тамо играју великим шаховским фигурама. Све куће у Штробеку обојене су црним и белом пругама, тако да потсећају на шаховске табле, а у средини села налази се такозвана „шаховска кула“, зграда у којој су у Средњем веку сељаци играли шаха с феудалним господарима. Од исхода тих партија зависило је да ли ће и колику порезу сељаци плаћати феудалцу.

СМОКВА — ЖИРАФА

У једној од густих шума Боливије расте и ово дрво дивље смокве које својим обликом потсећа на дуго-врату жирафу.

Волт Дизни:
ДУШКО ДУГОУШКО
И ДРУГИ ДОБРИ И РЪАВИ СТАНОВНИЦИ ЊЕГОВЕ БАРОШИЦЕ И ОКОЛИНЕ
ДОБАР ПЛАН ПАРА ВРЕДИ

ЗНАШ ЛИ ТИ, ПРИЈАТЕЉУ КАДИСКО, ДА СЕ ИЗ СВАКЕ НЕВОЉЕ МОЖЕ НАКИ ИЗЛАЗ САМО АКО СЕ ЧОВЕК ПОМУЧИ И РАЗМИСЛИ...

ХММ!

ВИДИШ, ИЗА ОНОГ ДРВЕТА ЛЕЖИ ЛИЈАН. ДРЕМУЉКА И САМО ЧЕКА ДА НАИЂЕМО ПА ДА НАС ЗГРАБИ!

ЕВО! ПРВО КУ ЈА УЗЕТИ ОВАЈ КОНОПАЦ И ВЕЗАТИ ГА ЗА ДРВО... ОНДА ЊЕШ ТИ ДА ПОЧНЕШ ДА КОПАШ!

ШТА ДА РАДИМО?

ЈЕС! ОН ЈЕ!

БРЖЕ ЈА ПУТУЈЕМ КРОЗ ЗЕМЉУ, НО ДРУГИ ПО ЊОЈ

ЛЕПО! ТИ САД ИСКОПАЈ ТУНЕЛ ДО ЛИЈАНА И ВЕЖИ МУ КОНОПАЦ ЗА НОГУ!

А ОНДА ДА СЕ ВРАТИМ ОВАМО... А?

САД НАМ ЈОШ ОСТАЈЕ ДА ПРОБЕМО ПОРЕД ЊЕГА И ДА МУ КАЖЕМО ДОБАРДАН!

ДОБАРДАН, ЛИЈАНЕ!

КАКО СТЕ, ЛИЈАНЕ?

НИЈЕ НАМ ЧАК НИ ОДГОВОРНО НА ПОЗДРАВ!

ШТА ЊЕШ! ИМА ТАКО НЕВАСПИТАНИХ СТВОРЕЊА!

ЧИЈИ ЈЕ ОВО ЖИВОТНОСТИ?

Овде ћемо вам дати животопис једног нашег песника.

Родио се 1800 године у селу Врби, у Словенији. По струци био је правник. Докторат права добио је на бечком универзитету. Још као млад почео је да штампа своје стихове, који су били одмах запажени. Али, мада их је вероватно доста написао, његов самокритички дух није му дозвољавао да објави више од 132 песме. Преводи његових стихова изишли су на чешком, руском, немачком и неким другим језицима. Његови осећаји и по форми веома складни стихови прожети су, углавном, љубављу према жени и отаџбини. Умро је 1849 године.

Да ли сте се сетили о коме је песнику реч? Ако нисте, читајте даље.

По завршеним студијама у Бечу, дошао је у Љубљану, али није могао да добије службу, па је постао неплаћени практикант. Живео је врло оскудно. Његове молбе да добије право адвокатске праксе у Љубљани пет пута су одбијане у току од тринаест година. Гоњен материјалним недаћама, био је несрећан и у љубави, јер никако није могао да се ожени девојкама с којима је желео да заснује брачну заједницу.

По срцу веома добар и права песничка природа, он није имао никаквог смисла за практичан живот, па је често упадао у ситуације које су ишле непосредно против његових личних интереса.

Поред класичних језика, које је у школи научно, и словеначког као матерњег језика, знао је немачки, француски и италијански, а доцније се упознао и са енглеским и шпанским, тако да је могао да прати све важније европске књижевности.

Овај књижевник сматра се не само највећим словеначким песником, већ и најјачом уметничком личношћу међу Југословенима тога доба. Најпознатије му је дело „Сонетни венац“. Писао је углавном кратке ствари; већа му је само епска песма „Крштење на Савинци“.

Ако се ни сад нисте сетили који је ово песник, дајемо вам одговор.

(идејатр дивидф дт)

ОТКРИВЕНЕ ДВЕ ВЕЛИКЕ ПЛАНИНЕ У ВЕНЕЦУЕЛИ

У дивљој и потпуно неистпитаној области на југу Венецуеле, орчитоло Вилијам Хелсте, трагајући за непознатим врстама птица, неочекивано је открио две велике планине које досад нису биле забележене ни на једној географској карти. Планине су високе 2.500 метара и просто ничу из равних тропског гл. Оне се налазе два степена северно од екватора, недалеко од бразилскијанске границе. Ова два изолована масива, који се лако могу видети из авиона, одликују се песковито-каменом структуром. Верује се да на њима постоји разноврстан и делимично досад непознат биљни и животињски свет.

НАЈСТАРИЈИ ФОСИЛИ НА СВЕТУ

Недавно су код Горњег Језера, у САД, откривени фосили биљака старих око две милијарде година. То су досад најстарији трагови органског света откривени на нашој планети. Те биљке су мркозелене алге и веома прете гљиве. Оне су зајене у наслагама стена из прекамбријске епохе, испод дебелог слоја згодне руде. Старост ове руде, која је одређена при израчунавању старости фосила биљака, оцењена је на милијарду и три стотине милиона година.

НОВЕ ГРАМОФОНСКЕ ИГЛЕ

У Француској су почеле да се употребљавају нове грамофонске игле с дијамантским врхом. Оне су скупље него сафирске, које су досад емаграле за најбоље, али зато имају низ прецизности. Само једна игла с дијамантским врхом може да се употреби за 1500 до 2000 плоча, што значи да траје 400 до 500 часова. Друга њена значајна предност је у томе што штити плочу знатно боље него сафирска игла, омогућујући јој практично неограничен век. Мада је дијамант најтврђи минерал који постоји, он одлично штити микро-бразде модерних грамофонских плоча, направљених од једне врло трајне али нежне материје — винилита. Микро-бразде су веома узане, што омогућује да се на једној плочи обичног формата сниме пет ранијих плоча.

ПЛАСТИЧНА МАТЕРИЈА ПОЛАЧАЛА ОТПОРНОСТ БЕТОНА

Недавно је у Француској добијена нова врста бетона мешањем с једном пластичном материјом — поливинилацетатом. Нови бетон је врло еластичан, непропустљив је за воду и веома је отпоран према хемикалијама. Поливинилацетат се додаје у виду емулзије изванредно ситних делића. Овакав бетон идеалан је за fine конструкције, за израду подова и унутрашње радове.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

КУЋЕ ОД ПЛАСТИЧНЕ МАТЕРИЈЕ

Да би дрвене куће учинили што трајнијим, аустралиски инжењери прскају њихове зидове једном пластичном материјом у течном стању, која се одмах после прскања стврдне. Тако добијена облога непромочива је и штити дрво од инсеката и пожара. Рачуна се да овакве куће могу да трају 25 година.

ХАРТИЈА ПРОТИВ РЪБЕ

Сада је могуће сачувати предмете од рђава на тај начин што се завију у нарочиту хартију, која својим испарењима спречава рђање метала. Ова хартија, која већ има широку примену, названа је ВП I. Она је премазана једним змиским слојем који постепено испарава. Та испарења хватају се за гвоздене предмете и на тај начин их штите од рђања. Ова хартија пронађена је приликом тражења неког средства које ће спречити рђање далековода за транспорт сирове нафте.

НОВИ АПАРАТ ЗА СЛЕПЕ

Једног дана слепи ће моћи да се сигурно крећу без помоћи пса или штапа, изјавио је Клифорд Винчер, члан лабораторије за електронска проучавања при Технолошком институту у држави Масачусетс, у САД. Ово своје тврђење научник поткрепљује чињеницом да је већ израђена справа која опомени слепе да наилазе на неку препреку или окуку. Ручица справе служи за доношење опомене слепој особи. Чим се на одређеној даљини појави нека препрека, шифри на ручици врше притисак на прсте.

Слепи који су испробали овај инструмент изјавили су да је веома користан. Он лупшта сноп светлости која се одбија од препреке, а одбијену светлост хвата пријемни оптички систем. Вибратор на ручици претвара те одбијене светлосне зраке у притисак одређене јачине, који за слепог прет-

ставља знак да мора стати или да може даље ићи. Једини је недостатак овог изума што захтева сталну концентрацију пажње. Нарочито је тешко осетити окуке.

СПОМЕНИК ИНСЕКТУ

Мали град Бакарга у Аустралији једини је град у свету у коме је подигнут споменик једном инсекту. А ево зашто. Пре извесног броја година једна врста кактуса званог опунција претила је да прекрије цео континент, јер није имала непријатеља, па се несметано ширила. Сви напори људи да то ширење спрече остали су без успеха. Тада је из Аргентине пренето 2.750 комада јаја једне врсте лептира — кактобластиса. Из јаја су се излегле ларве, од којих су многе угинуле, али је неколико стотина ипак пуштено у дунглу кактуса. За три године, захваљујући невероватно брзом раслојавању, ови су се инсекти толико намножили да су појели милионе тона кактуса и раширили земљиште за обрађивање које је по површини отприлике колико Француска.

V-2 — ИГРАЧКА

У Немачкој се појавила дечја играчка V-2. Играчка се састоји из једне ракете од провидне пластичне материје, дуге 24 сантиметра, која има 4,5 сантиметра у пречнику. На предњем делу налази се мали амортизер од каучука, а 3 задњем отвор широк шест милиметара. Кад се помоћу пумпе за бицикл напуни сабијеним ваздухом, ракета се дигне у ваздух, али не више од неколико сантиметара. Но, ако се пре тога у њу успе четврт чаше воде, ракета може да се дигне и до четрдесет метара висине. Зашто је то тако? У првом случају покретач је ваздух, који је слабо сабијен и брзо се рашири. У другом случају та је вода, која је много гушћа. А погонска сила ракете једнака је производу масе погонског средства и брзине његовог истицања.

НОВА ПРИМЕНА РАДАРА

Ускоро ће се и у Француској, као што је то случај у Америци, контролисати брзина аутомобила помоћу радара. Крај пута се намести радарска антена и она аутоматски бележи брзину аутомобила који ту пролазе. Сигнал са антене преноси се у станицу саобраћајне полиције, а могу га примати и саобраћајци у аутомобилу или на мотоциклу. Радарска антена скривена је тако да је аутомобилисти не виде.

ПОСТАВЉАЊЕ КЕРАМИКЕ — ПИШТОЉЕМ

Пронађена је једна нова материја, епикот 1001, која може да се набаци на зид „пиштољем“ за фарбање и тек доцније се стврдне. Она има веома леп сјај, те потпуно може да замени керамнику. У ту сврху употребљава се нарочити „пиштољ“ с две цеви: кроз једну иде епикот 1001, а кроз другу катализатор. Основни састојак епикота је глицирин, а катализатором етилен. Наслага се стврдне за шест часова. Она у купатилима или кухињама потпуно замењује керамичке плочице. Њена добра страна је и то што може да се набаци и на дрво, метал и малтер. Цена оваквог „емајла“ десет пута је нижа од цене керамичких плочица.

КЛАСИФИКАЦИЈА ЗВУКОВА

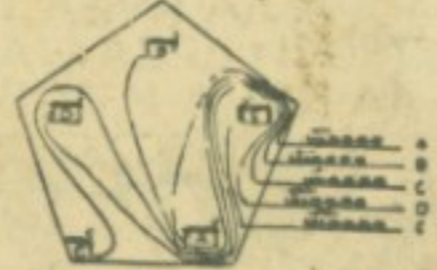
После испитивања хиљада људи и мерења узбуђења — услед страха, радости, жалости — које на њих производе разни звуци, психолози су установили следећу ранг-листу звукова: без говора најдраматичнији је први крик који пусти новорођенче, затим долазе: звук ватрогасне сирене, звук сирене полицијских и амбулантних кола, хука морских валова који ударају о стење приликом буре, шиштање пламена за време шумског пожара и најзад звуци које производе: вода кад пада кап по кап, коњи у галопу, корази у ноћи, завијање пса итд.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

Куда пролазе железничке пруге?

Кад су Кинези, у прошлом веку, дозволили Европљанима да у Кини граде железнице, инжењери су имали много тешкоћа док су трасирали пруге кроз густо насељене кинеске крајеве. Један кинески град био је опкољен високим зидом, који је имао облик правилног петоугаоника, а пет европских држава тражило је дозволу да саграде железничке станице у самом граду. Кинези су нудили Европљанима једну станицу, али они су желели засебне, и то да свака буде у по једном углу петоугаоника. Чак су

нишли толико далеко да нису хтели да дозволе да им се пруге укрштају, нити да праве надвожњак и подвожњак. А Кинези, опет, нису дали да се кроз зид пробије више од пет пролаза, и то су сви морали бити на једној страни петоугаоника.

Како су инжењери решили овај проблем? Ако не знате, решење ћете наћи на нашој слици.

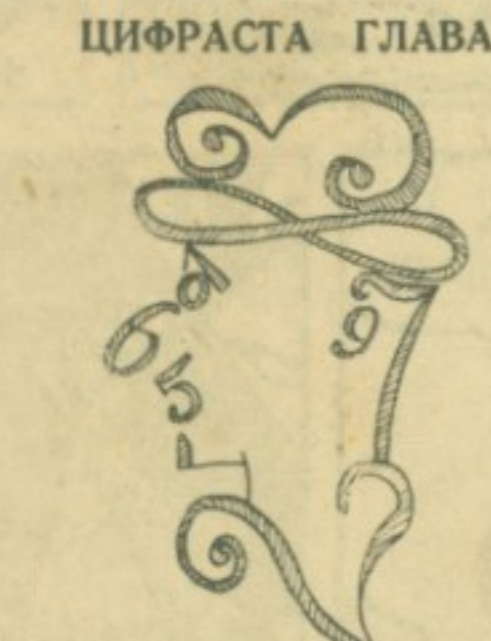
БРАТ И СЕСТРА

Питају Ратибора колико има година, а он одговара:

— Пре три године ја сам био седам пута старији од своје сестре, пре две године четири пута, прошле године три пута, а ове године сам само два и по пута старији од ње!

Колико има година Ратибор, а колико његова сестра?

Ако сте слаб рачунџија, ми ћемо вам рећи: Ратибор има десет, а његова сестра четири године. Пре три године Ратибор је имао седам, а његова сестра једну годину.

ЦИФРАСТА ГЛАВА

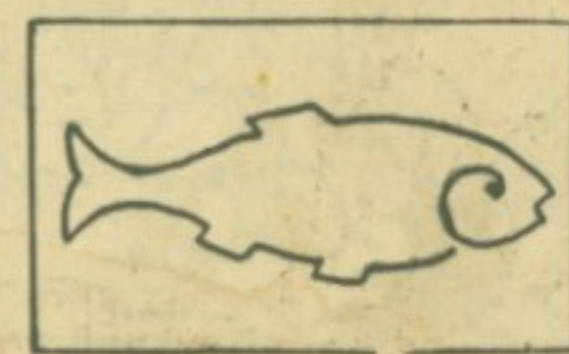
Хајд, нек' још ко проба тако да нашара, да нацрта главу од самих цифара. Не смисла се у сну! Гледати је стравно! Па ипак, зар није то цифраста глава?

ИГРА „ТУНЕЛ“

Број играча мора бити непаран.

Играчки стану у две врсте, један поред другог, све по два и два, лице у лице. Врста од врсте корак отстојања. Парови се ухвате за руке, дигну их у вис и тако направе тунел. Један играч улази у тунел и стаје испод руку првог пара. Друга два играча стају један на један, а други на други крај тунела. Кад игра почне, играчи с крајева тунела трком се смењују. За то време играч у тунелу протрчава кроз тунел и гледа да на други крај избије пре него што спољни играч стигне да му излаз затвори. Ако не успе, окреће се и трчи у супротном правцу, да бар тамо пре избије. После три-четири неуспела покушаја, три играча смењују се и на њихова места долазе друга тројца, и тако редом док се сви не обреде.

У једном потезу

Из зенице, из те тачке, вуци потез наопачке, па већ риба репом шибла.

Јестели век чилига...

...једне новине од осам странаца могу да издрже ако се о нем, јединицу за мерење хранљивости неке хране, установно је бечки лекар — специјалиста за дечје болести Пиркет Клеменс (1874—1929). Нем је равн снази једног грама млека које у организму сагорева са 667 калорија.

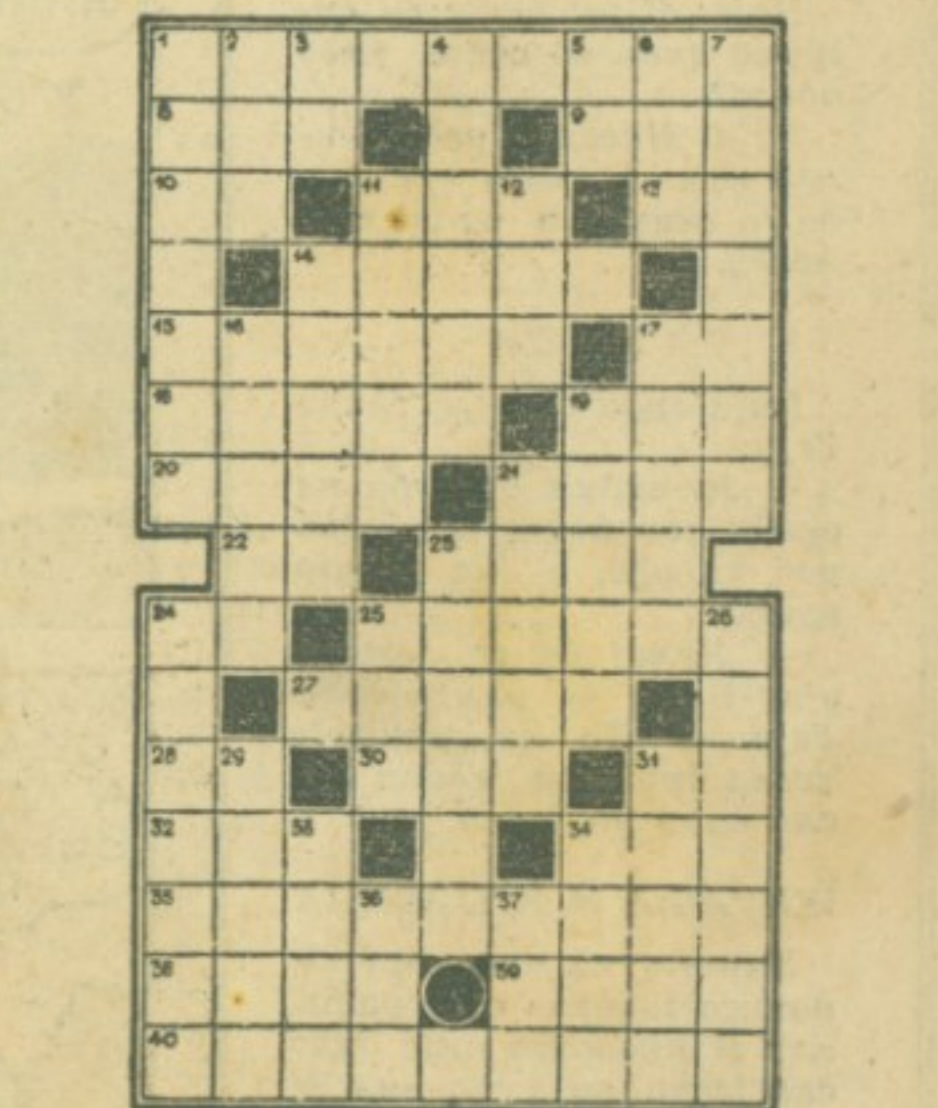
...првобитно име за игру шаха било је шатуранга. Та реч је санскритски појам, заправо песнички израз, за војску. Буквално преведено, ша- туранга значи „четвороделна“. Наиме, индиска војска састојала се од четири рода оружја: слонова, борињих кола, коњаника и пешака.

...у равници између Великог Светог Бернара и Симплонске Клисуре живи мали народ Анивјарди, једини прави потомци Хуна у Европи. Анивјарди су све до данас сачували монголски изглед лица са испупченим јагодницама и жуту боју коже.

...нокат је енглеска мера за дужину која има 5,81 сантиметара.

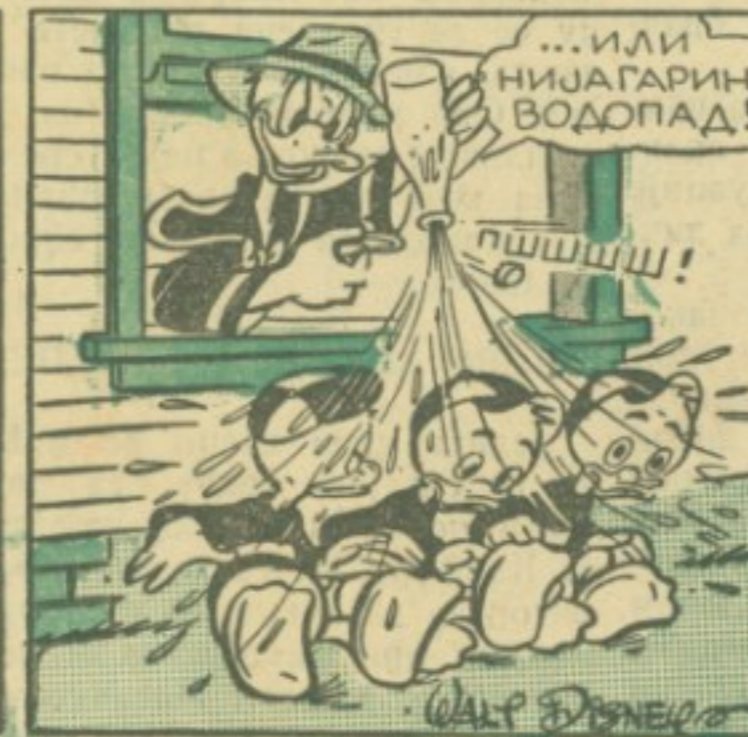
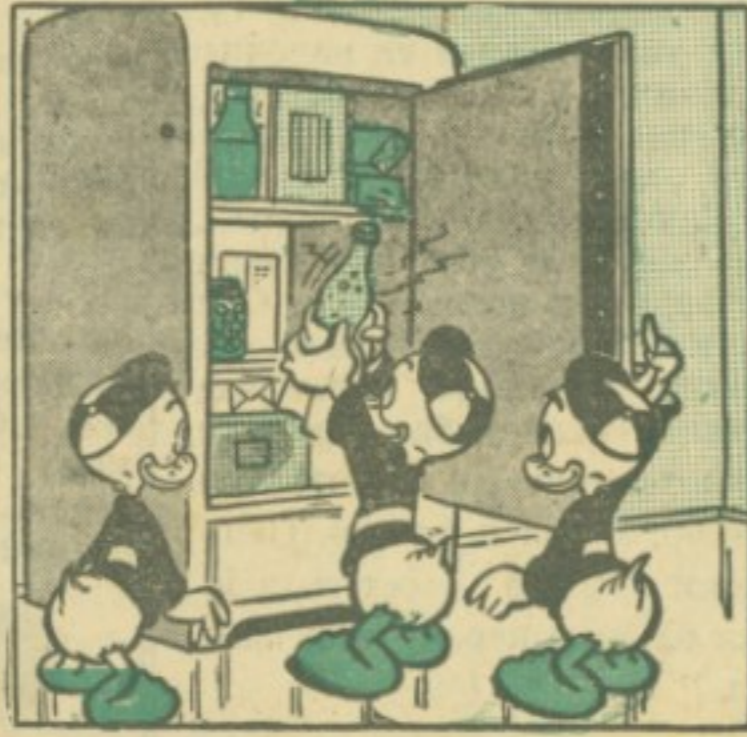
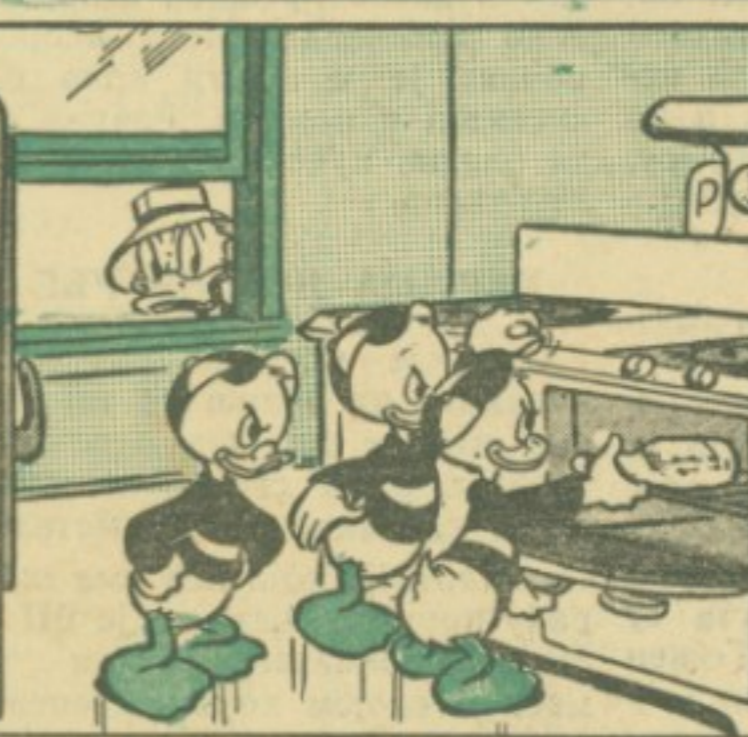
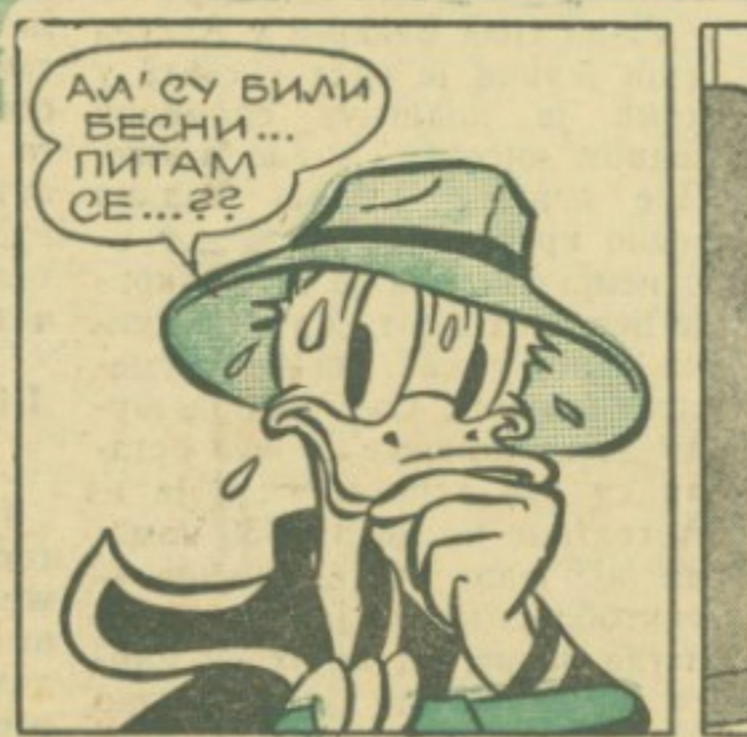
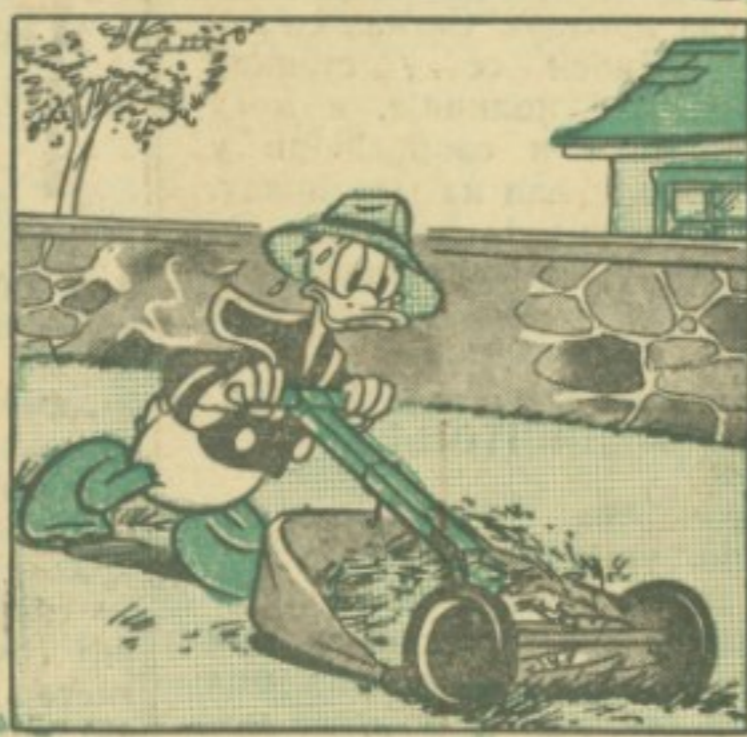
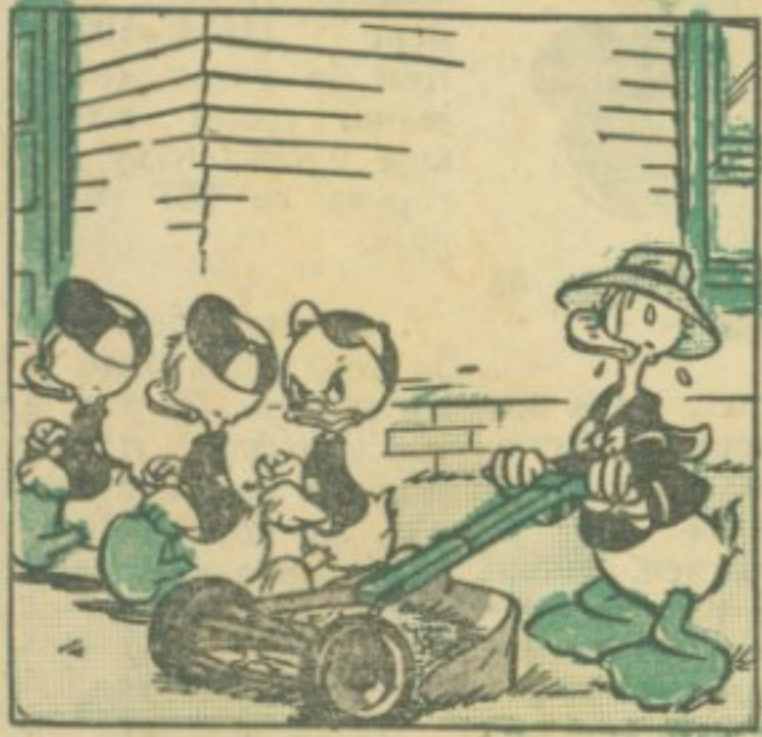
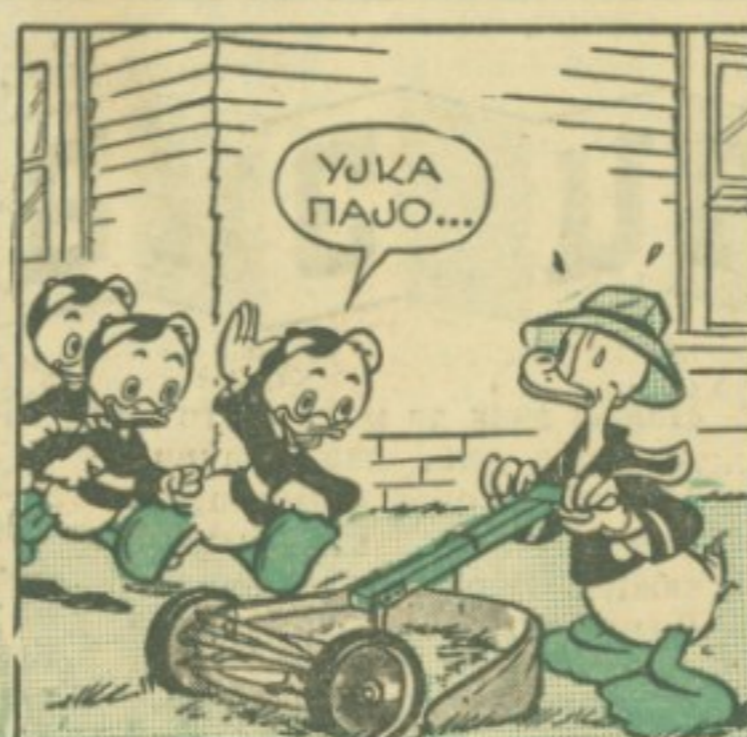
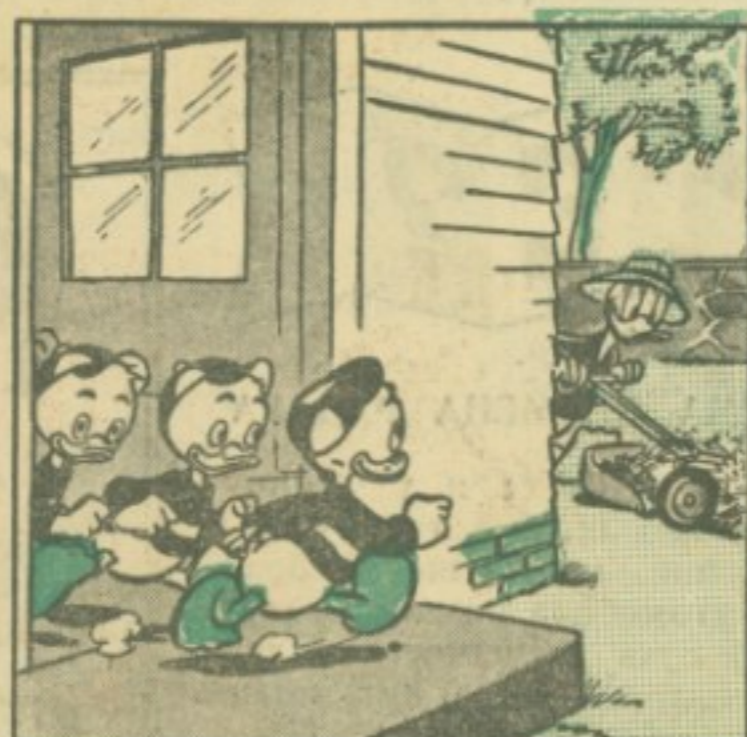
Водоравно: 1) велико полуострво у Грчкој; 2) песма одушевљена; 3) врста врбе; 4) показана заменица; 5) свеза; 6) врста глине; 7) клица; 8) хунски војсковођа; 9) друга (прош.); 10) поприште борби; 11) град у Турској; 12) електроде; 13) проста једнобелачка животиња; 14) цветна стаза; 15) један месец француског револуционарног календара; 16) врста винове лозе; 17) род афричких антилопа; 18) журналост; 19) узбуна; 20) сви, без изузетка; 21) јадранско острво; 22) кожно обољење; 23) слово грчке азбуке; 24) историјска месечна тврђава.

Усправно: 1) северноамеричка река; 2) један од најлепших споменика старе нордијске културе; 3) француски члан; 4) угонор о осигурању; 5) негација; 6) узвик; 7) клица; 8) хунски војсковођа; 9) друга (прош.); 10) поприште борби; 11) град у Турској; 12) електроде; 13) проста једнобелачка животиња; 14) цветна стаза; 15) један месец француског револуционарног календара; 16) врста винове лозе; 17) род афричких антилопа; 18) журналост; 19) узбуна; 20) сви, без изузетка; 21) јадранско острво; 22) кожно обољење; 23) слово грчке азбуке; 24) историјска месечна тврђава.

Водоравно: 1) В(уловић) С(ветислав); 2) реал; 3) космос; 4) Постојна; 5) она; 6) дан; 7) Л(есинг) Г(отхолд); 8) кр; 9) ха; 10) ограда; 11) Русо; 12) допниг; 13) ер; 14) А(лекса) Н(енадовић); 15) Ру; 16) риз; 17) Кан; 18) Антигона; 19) Аурора; 20) бара; 21) ка.

Усправно: 1) вест; 2) само; 3) роса; 4) лојд; 5) Конго; 6) снаха; 7) пол; 8) Ана; 9) крупа; 10) Ренин; 11) гро; 12) Дон; 13) Дрина; 14) грапа; 15) ера; 16) Уна; 17) стуб; 18) кора; 19) Ирак; 20) тора.

Рођи се
ОДГОВОР
шачан

МАКИМОНО је: уметничко дело део одеће стари јапански владар врста чамца

КИЈАНОМЕТАР је: медицински инструмент астрономска справа мера за течности страна јединица за дужину

ТУРМА је: једно јело војнички израз колиба јужноафричких урођеника град у Финској

ОДГОВОР:

МАКИМОНО је врста јапанских и кинеских слика савијених у ваљак, које кад хоће да се гледају не вешају се о зид, већ се одмотавају и мећу на сто или патос.

КИЈАНОМЕТАР (или цијанометар) је инструмент за мерење јачине небеског плаветкила.

ТУРМА је одред од 32 коњаника у старој римској војсци. То је била најмања тактичка јединица у тадањој коњици. Имено турма означавала се код нас у Средњем веку група говарних животиња (караван) које су преносиле какву робу или ствари.

Ква Ква!
УРЕЂИХ ПАРОВИЈА

СРЕЂА У НЕСРЕЂИ

Паја: Рајо, чујем да си се данас купао у реци и ако сам ти то забранио. Је ли то истина?

Раја: И јесте и није. Знаш, кад сам прелазео преко моста, спотакао сам се и пао у реку.

Паја: Шта! Онда си сигурно оквасио своје ново одело?

Раја: Нисам. Срећом, имао сам толико времена да га скинем и оставим на мосту.

УТЕХА

Паја грди свог сестрића Гају:

— Ја видим да теби не вреди говорити. На једно уво ти уђе, а на друго изиђе.

— Немој да се љутиш, ујка-Пајо, — умирује га Гаја. — Да је природа хтела друкчије, имали бисмо само по једно уво!

ЖИРАФА И КИЈАВИЦА

Учитељ на часу природописа говорио о жирафи, али Влаји ипак није било све јасно, па зато, чим је дошао кући, пита свог ујака:

— Реци ми, ујка-Пајо, кад жирафа окваси ноге, после колико ће дана добити кијавицу?

